

ТУНДЖЕР ДЖЮДЖЕНОГЛУ

К Е П Е (ŞARKA)

черна комедия в две действия

tcucenoglu@hotmail.com
cucenoglutuncer@gmail.com
www.tuncercucenoglu.com

Награда на
Сдружението на оперно-театралните дейци на Република Турция (1996),
Lions за най-добър драматург (2001)

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА

АМЕРИКАНЕЦА – около 35-годишен. От 10 г. работи като преподавател в един американски университет. Завърнал се в родината, за да отбие краткосрочната си военна служба. Единствената му грижа е да изслужи и час по-скоро да се завърне в университета. В случай на просрочка ще изгуби работата си. Тъй като живее в САЩ, наричат го Американеца.

КОМАНДИРА – около 50-годишен.

ЖЕНАТА – около 25-годишна, съпруга на Американеца.

ТЪЩАТА – около 45-годишна, сравнително нагиздена и оправна.

ДЕЖУРЕН ОФИЦЕР – около 25-годишен.

ШИВАЧКАТА – около 50-годишна.

ПЪРВИ СРОЧНОСЛУЖЕЩ – около 30-годишен.

ВТОРИ СРОЧНОСЛУЖЕЩ – около 30-годишен.

ТРЕТИ СРОЧНОСЛУЖЕЩ – около 35-годишен.

ЧЕТВЪРТИ СРОЧНОСЛУЖЕЩ – около 35-годишен.

ПРИЯТЕЛЯ – около 35-годишен.

МУЗИКАНТА – около 35-годишен.

ПАЗАЧА – около 35-годишен.

ШОФЬОРА – около 35-годишен.

ОБСЛУЖВАЩ ПЕРСОНАЛ

ДЕЖУРЕН РЕДНИК

Място на действието – която и да е страна.

Време на действието – наши дни.

Бележка на автора

Когато тази пиеса бе в процес на писане, случи ми се да събеседвам с нашия известен режисьор Ъшъл Касапоглу, след което текстът придоби по-голяма отчетливост и яснота.

Посвещавам пиесата на по-големия си събрат в изкуството, покойния театровед и критик Тахир Йозчелик, с огромна признателност за подкрепата, която ми оказва през целия творчески път.

ПЪРВО ДЕЙСТВИЕ

1.

Спалното помещение на предстоящите отпускарни. От двете страни – легла на два етажа. Стоманени шкафове. Зазорява се. От време навреме Първия потраква със зъби. Втория, първо кратко, а след това продължително изпуска газове. Четвъртия хърка системно. Третия вероятно сънува някакъв кошмар, понеже от време навреме се прикрива с ръце. Единственият, който е разтревожен от ситуацията, е Американеца. Дори най-малкият звук му влияе и въртейки се наляво и надясно, той показва недоволството си. От прозореца се промъква едва забележим сноп светлина. Отдалеко се чува призивът на войнишката тръба. Американеца се отгърсва веднага и се събужда. Останалите само се раздвижват и веднага възвръщат предишното си положение. Американеца чува приближаващи стъпки, но се преструва на заспал. Вратата се отваря и влиза Дежурният офицер.

ДЕЖУРНИЯ ОФИЦЕР (Докато минава между леглата и ги почуква с пръчката в ръката си). Ставай! Ставай! Поспаланковци! Ставай! Ставай! Мърльовци! Ставай! Ставай! Ставай! Ставай! (Всички се поразмърдват. Без да престава да се провиква, Дежурният офицер излиза.) Ставай! Ставай! Мърльовци! (Излиза, но със същата монотонност продължава.) Ставай! Ставай! Ставай! Ставай!
АМЕРИКАНЕЦА. Добро утро!
ПЪРВИЯ. Добро утро!

Четвъртия се е събудил, но се излежава.

ПЪРВИЯ. Добро утро, Американецо!
ТРЕТИЯ. А за нас да не е добро, така ли?
ПЪРВИЯ. Нали казах на всички, бе майна...
ТРЕТИЯ. Аз искам специално „добро утро“!
ПЪРВИЯ. Ама че си непоносим сутрин...
ТРЕТИЯ. Брей! Няма да делиш хората, майна. Не може само за Американеца да има „добро утро“, а за нас да няма. Разбира се, той може да те уреди в университета като портиер. Какви тънки сметки!
ВТОРИЯ. Кажи му едно „добро утро“, та да си затвори човката.
ПЪРВИЯ. Добро утро!
ТРЕТИЯ. Не върви. Искам специално.
ПЪРВИЯ. Е, няма да ти скършим хатъра... Поздравявам те, драги мой, с едно специално „добро утро“. Стана ли?
ТРЕТИЯ. Езикът ти ли изсъхна? Виж, че стана.
ПЪРВИЯ (Към Втория) Да не би и ти да искаш специално „добро утро“?
ВТОРИЯ. Що за хора сте? Как поне за миг не се затварят тези ваши човки! Без друго до сутринта потрака със зъби като щъркел дългокрак. Млъкни накрая!
ПЪРВИЯ. Аз поне само тракам. Виж себе си. Моето поне е само звуково и не е миризливо. Дай да открехнем прозореца. За всеки случай, защото ако някой вземе да драсне кибрит, „Буммм!“, ще се взривим. (Открехва прозореца.) Ако имаше капчица далновидност в нашето правителство, нямаше да доставят природен газ чак от Русия. И залудо да плащат валута в тази оскъдица. Каква нужда има от това? Просто вържи една тръба в задника на този пръдльо и го разпределяй по цялата страна.

Американеца излиза с приборите за бръснене и кърпата.

ВТОРИЯ. Каква изгънчена шега, нали?

ТРЕТИЯ. Каква ти шега, това е самата истина, майна. Вече цял месец какво ли не си патим от теб. Както и да е, още няколко дни и край на теглото ни.

ВТОРИЯ. Моят случай си е чиста физиология. Но твоето скърцане със зъби си е психология. Срещало се предимно у хора, лишени от родителски ласки.

ПЪРВИЯ. Пак си ги измисля...

ВТОРИЯ. Психологът от съседната стая каза, майна. Няма да е лошо през отпуска да се прегледаш на психиатър. Кой знае, може и да се излекуваш.

Американеца влиза, като се старее да не разлее водата, налята в легенчето за бръснене.

ПЪРВИЯ. Какво, пак ли е заето?

АМЕРИКАНЕЦА. Вътре е нафрашкано с хора.

ТРЕТИЯ. Че кога не е било?

ПЪРВИЯ. Умник съм си аз! Колко добре съм направил, като съм се обръснал през нощта.

АМЕРИКАНЕЦА. Приятели, водата е за вас. Аз ще се бръсна със самобръсначка.

ВТОРИЯ. Ама че юнак!

ПЪРВИЯ. Не забравяйте тази благородна постъпка на Американеца!

АМЕРИКАНЕЦА. За нищо. *(Започва да се бръсне с електрическата машинка.)*

ТРЕТИЯ. Накрая и той свикна с нас. Нали, Американецо?

АМЕРИКАНЕЦА. Добре ще е да се поразмърдаме, приятели.

ТРЕТИЯ. Но ти не отговори, юнако. Свикна ли с нас?

АМЕРИКАНЕЦА. Няма да забравя дните, прекарани тук с вас...

ВТОРИЯ. Не му вярвайте на думите. Кръв капе от сърцето му, кръв... Да живееш в Америка до 35-годишната си възраст и после да попаднеш в тази килия в името на дълга към отечеството...

АМЕРИКАНЕЦА. Не, не...

ПЪРВИЯ. Ех, ти, Американецо! Нито характера си смени, нито любезността. Ама че юнак! Как да не се възторгнеш от такъв човек!? *(В това време се отдръпва и поглежда преценяващо старателно оправеното легло.)* Ей, чедо... Синковци, хубавичко вижте как се изпъва легло. *(Вади от джоба си монета и я подхвърля. Монетата подскача върху леглото, още повече се зарадва.)* Ей, рожбо! Легло за чудо и приказ! Ще речеш, че е изгладено! Слава на акъла, който го е измайсторил!

ВТОРИЯ *(Като се бръсне)*. Акъл ли каза? Или ми се причу?

ПЪРВИЯ. Не ти се е причуло. *(Като се облича.)* Казах акъл. *(Показвайки главата си.)* Ето, това е акъл!

ВТОРИЯ. Това... Това си е кратуна. А кратуна и акъл са различни неща.

ПЪРВИЯ. Пак бъркаш. Кратуна е това, което се намира над твоето туловище, рожбо. Защото в кратуната не се намира онова, което наричаме акъл.

АМЕРИКАНЕЦА *(Усмиввайки се)*. Момчета, ако не се размърдате, боя се, няма да ни пуснат в отпуск.

ПЪРВИЯ *(Изпъва се за стойка „мирно“ пред Втория)*. За проверка готов, командире!

ВТОРИЯ *(Като че е истински командир, започва да ръкомаха насапунисаната четка за бръснене в ръката си)*. Креватът? *(Разглежда го.)* Добре. Копчетата? Добре. *(Погледът му се спира върху чепиците, зарадван.)* Вижте праха по чепиците! Не ти се полага отпуск!

ПЪРВИЯ. Веднага ще се приведем в порядък, командире! *(Оглежда се и внимателно, без да го разбуди, издърпва крайчеца на чаршафа на Четвъртия, и избърсва чепиците си.)* Готово, командире!

ВТОРИЯ. Не! Не е готово! А гурелките по очите? Не си измил лицето си, мърляч!
ПЪРВИЯ (*Бързо накапва одеколон върху стиска памук, обтрива лицето и ръцете си, причесва се, изпъва се в стойка „мирно“*). За проверка готов, командире!
ВТОРИЯ (*Проверява*). Bravo, синко! Такъв трябва да бъде войникът! Заслужи отпуската си!
ПЪРВИЯ. Целувам ти ръка, командире!
ВТОРИЯ. Господ да даде сили на жена ти, рожбо, че да може да се справи с такъв жребец като теб! Особено след месечно прекъсване!
АМЕРИКАНЕЦА (*Посочвайки Четвъртия*). Закъснява.
ПЪРВИЯ (*Навежда се към ухото на Четвъртия*). Станиии! Станиии! Станиии! Станиии!
ЧЕТВЪРТИЯ. Е, стига де...
ПЪРВИЯ (*Гръмко*). Станиии! Станиии! Заспаланковци! Мърльовци!

Протягайки се, Четвъртия става. По навик, без да отваря очи, взема кърпата, приборите за бръснене и, блъскайки се наляво и надясно в леглата, излиза.

ПЪРВИЯ (*Известно време наблюдава бръснещите се. На Третия*). Стига, чедо! Престани да се стържеш!
ТРЕТИЯ. Моето не е мъх, рожбо, а брада.
ПЪРВИЯ. И какво от това?
ТРЕТИЯ. Разликата е в това, че първо бръсна лявата буза, после минавам на дясната, и тъкмо когато си мисля, че свършвам, с ужас установявам, че лявата пак е поникнала.
ПЪРВИЯ. Това ли ти е проблемът? Вземи още една бръсначка и обръсни двете страни едновременно.
ТРЕТИЯ. Ех, голишарко! Въобразява си, че ме иронизира.
ПЪРВИЯ. Брада било. Хайде де... Като че не зная какво е брада. Още малко, и ще му повярвам.
ТРЕТИЯ. Ами ти пипни, пипни... Ако прокараш ръката отгоре-надолу, няма да се убодеш.
АМЕРИКАНЕЦА (*Като обтрива лицето си с лосион за след бръснене*). Закъсняваме, момчета!
ВТОРИЯ (*Обръснал се е вече и подава легенчето за вода на Американеца*). Жив да си ми, Американецо!
АМЕРИКАНЕЦА. За нищо.
ПЪРВИЯ. Какво си направил ти? Страните ти порязани...
ТРЕТИЯ. Нямах друга работа, що ли? Иди се поразтъпчи малко! (*Към Американеца*.) Благодаря ти, Американецо!
АМЕРИКАНЕЦА. За нищо.
ПЪРВИЯ. Не бива с него така любезно, Американецо! Няма да разбере. (*Влиза вече обръснатият Четвъртия*.) Обръснал се, просто да не повярваш!
ЧЕТВЪРТИЯ. Там вече никого нямаше. Размърдайте се, иначе ще го духаме. (*Оправяйки си леглото, забелязва на чаршафа мръсни петна от чепици*.) Кой мошеник е изцапал тук?
ПЪРВИЯ. Не разбрах?
ЧЕТВЪРТИЯ. И се правиш на ударен. Да не би моят чаршаф да е бърсалка за обувки?
ПЪРВИЯ. Какво плямпа този?
ЧЕТВЪРТИЯ. Не ви е срам!
ПЪРВИЯ. Срамното е под юргана, чедо. (*Сякаш сега забелязва петната по чаршафа*.) Ааа! Гледай ти каква мръсотия... (*Опитва се да изчисти чаршафа с ръка*.) Как е станало това?!
ЧЕТВЪРТИЯ. Цапаш, синко, размазваш повече! (*Издърпва чаршафа*.) Остави, целият ще се размаже! Брей че си...
ПЪРВИЯ. Кълна се, не съм аз...

ЧЕТВЪРТИЯ. Глей го ти... Като сополанко. А си цял мъж! Че децата ти са ръст, колкото тебе бре!

АМЕРИКАНЕЦА. Момчета, хайде по-бързо, моля!

Докато Четвъртия се облича, другите си оправят леглата.

ПЪРВИЯ (*Уж проверява оправените легла*). Добре! Даже отлично! Похвално! (*Подхвърля монета над всяко легло*.) Научихте я тази работа, няма спор. (*Към Четвъртия*.) Хайде, поразмърдай се!

АМЕРИКАНЕЦА. Побързай, моля!

ВТОРИЯ. Хайде, всички заедно да излезем, побързай.

ТРЕТИЯ. Сигурно всички вече са по масите си.

Четвъртия търси с ръка по пода сандъчето, в което е сложил чепиците си, но не го намира. Шари с поглед из цялото помещение и въпросително се втренчва в Първия.

ПЪРВИЯ. Какво ме гледаш така?

ЧЕТВЪРТИЯ (*Подсмивва се под мустак, сякаш иска да каже: „Няма да ме минеш!“*). Хайде, извади ги!

ПЪРВИЯ. Какво да извадя?

ЧЕТВЪРТИЯ. Закъсняваме.

ВТОРИЯ. Закъсняваме.

АМЕРИКАНЕЦА. Е, моля...

ТРЕТИЯ. Не му е време за шегги.

ПЪРВИЯ. Вие, какво, мислите, че аз съм ги скрил? Да не сте откачили?

ВТОРИЯ. Еее... Дотегна вече.

ТРЕТИЯ. И шегата си има граница...

АМЕРИКАНЕЦА. Момчета, действително закъсняваме.

ПЪРВИЯ. Защо да правя такова нещо?

ВТОРИЯ. Ти, разбира се, не би направил такова нещо, но все пак... Давай сега, вади...

ТРЕТИЯ. Точно така, вади ги.

АМЕРИКАНЕЦА. Моля ви...

ПЪРВИЯ. Ай стига де... Аз тръгвам! (*Понечва да излезе, но всички, освен Четвъртия, му препречват пътя*.)

АМЕРИКАНЕЦА. Съвземи се, моля!

ВТОРИЯ. Не прекалявай вече!

ТРЕТИЯ. Глупости!

ЧЕТВЪРТИЯ (*Като че плаче*). Бива ли такава шегга?

ПЪРВИЯ (*Умоляващо*). Това нещо не търпи шегга. Ето, кълна се в трите си деца! Не съм ги крил аз.

Напрегната пауза. Всички са зашеметени.

ЧЕТВЪРТИЯ (*Като че плаче*). Снощи, преди да легна, ги излъсках и поставих ето тук...

АМЕРИКАНЕЦА. Момчета, какво стоим? Давайте да потърсим. (*Всички, освен Четвъртия, се впускат да претърсват под леглата и шкафовете. Американеца поглежда дори в прозореца, но обущата ги няма. Той потичва и поглежда пред вратата, намръщено*). Много закъсняхме! Да докладваме на дежурния офицер.

ТРЕТИЯ. То, хубаво, ще докладваме и после какво?

ВТОРИЯ. Оня ден един беше си изгубил паласката и докладва. (*Като прави циничен жест с ръка*.) И от склада получи една от най-новите паласки.

ЧЕТВЪРТИЯ. И сега какво?

АМЕРИКАНЕЦА. Почакайте... Да помислим на спокойна глава. Да намерим друга обувка?

ПЪРВИЯ. Да, но това на завалията не са крака, а направо крачища! Дори да намерим, едва ли ще му станат.

ТРЕТИЯ. Трябва да се побърза...

ЧЕТВЪРТИЯ. Какво да правя сега, а?

АМЕРИКАНЕЦА. Нищо няма да правиш, върви си така бос...

ПЪРВИЯ. По чехли ли искаш да кажеш?

АМЕРИКАНЕЦА. Има ли друг изход?

ТРЕТИЯ. Да полагаш клетва бос? Брей че си веселяк и ти, Американце!

АМЕРИКАНЕЦА. Но нали е задължен да се яви?

ТРЕТИЯ. Задължен е.

АМЕРИКАНЕЦА. Щом няма чепици, така ще се яви. Ако някой предлага друго решение, моля, да го каже!

ВТОРИЯ. Да, не..., но ми се струва, че измислих нещо.

ТРЕТИЯ. Казвай какво?

ПЪРВИЯ. Хайде, де...

ВТОРИЯ. А ако ги пребоядиса? В черно.

ТРЕТИЯ. Какво да боядисаме?

ВТОРИЯ. Как какво, его тези... чехли.

ТРЕТИЯ. Виж му ти решението...

ПЪРВИЯ. Ти какво, сериозно ли?

ВТОРИЯ. Ако се пребоядисат в черно, няма така силно да се набиват на очи.

АМЕРИКАНЕЦА. Недейте, момчета. Голяма грешка ще бъде. Ако разберат, още по-лошо ще стане.

ТРЕТИЯ. Вярно.

ПЪРВИЯ. Даже най-лошо.

АМЕРИКАНЕЦА. По-добре да остане, както си е. Ако обичаш, стани и повърви... (Четвъртия става и закрачва затъжен. Има странно противоречие между дрехите и чехлите. Той с ужас установява недоволството по лицата на другарите си.) Вие застанете от двете му страни. Вземете го в средата. Моля, вървете едновременно. (Първия и Втория вземат Четвъртия помежду си и закрачват.) Ако овладееш вълнението си, според мене всичко е наред.

ЧЕТВЪРТИЯ. Наистина ли?

АМЕРИКАНЕЦА. Няма как, разчитаме и на шанса. Нали не винаги всичко върви наопаки.

ЧЕТВЪРТИЯ. (Към Първия). Става ли тъй?

ВТОРИЯ (Без да вярва). С Божията воля...

ЧЕТВЪРТИЯ. Да вървя ли?

ПЪРВИЯ. Че няма да седиш тук, я.

ЧЕТВЪРТИЯ. А ако ме хванат?

ВТОРИЯ. Такъв ми е бил късметът, ще кажеш.

АМЕРИКАНЕЦА. Според мен си струва да се пробва. Хайде, ставайте вече!

ТРЕТИЯ. Толкова надежди изгряват със слънцето! Нов ден, нов късмет.

ВТОРИЯ. Заставай между нас, хайде, живо.

АМЕРИКАНЕЦА. Скоро ще затворят столовата.

ЧЕТВЪРТИЯ. Или всичко, или нищо.

Четвъртия става на крака, примирил се е със съдбата си, прилича на агнец, който водят на клане. Напуска спалнята между другите.

2.

Столовата. Застанал между другите, Четвъртия крие колкото може чехлите си и предпазливо минава през турникета. Този, който е на ред, подава подноса, слагат му полагащата се закуска. Всички вървят внимателно и сядат на свободната маса. Дежурния офицер се разхожда из столовата, която прилича на пчелен кошер.

ПЪРВИЯ. Протегни под масата тези...

ЧЕТВЪРТИЯ. Кое?

ПЪРВИЯ. Не казвай онази дума...

ВТОРИЯ. С какво можем да заменим думата чехли?

ЧЕТВЪРТИЯ. Тук и стените имат уши. Горко ми, ако някой чуе.

ТРЕТИЯ. Не я използвай, де! Виж, че се дразни.

АМЕРИКАНЕЦА. Не че не си прав, но и ти се дръж така, сякаш носиш почистени до блясък чепици.

ЧЕТВЪРТИЯ. Старая се, но не се получава. Струва ми се, че всички гледат тези мои...

ВТОРИЯ. Чехли ли?

ЧЕТВЪРТИЯ. Моля, сменете вече тази тема.

АМЕРИКАНЕЦА. Да се държим така, че все едно нищо не се е случило.

ПЪРВИЯ (*Като се храни*). Да, да се държим съвсем естествено.

ТРЕТИЯ. И държейки се естествено, гледам, че излапа всичките маслини.

АМЕРИКАНЕЦА. Внимание! Дежурният гледа насам.

Всички се правят на невинни и гледат пред себе си. Единствено Първия продължава да яде лакомо, държейки под око Дежурния.

ВТОРИЯ. Поспри за малко, чедо.

ТРЕТИЯ. Потърпи мъничко.

ЧЕТВЪРТИЯ. Ако ме хванат, ще е заради тях...

ТРЕТИЯ. И как ли е изтраял девет месеца в утробата на майка си?

ВТОРИЯ. И десет дена.

ТРЕТИЯ. Може и да ги няма. Сигурно е недоносче.

ПЪРВИЯ. Стига глупости, де.

АМЕРИКАНЕЦА. Момчета, всички сме с висше образование. Хора с работа и положение. Устроени. Някак не ни прилича...

ТРЕТИЯ. Американце, просто искаме да снемем напрежението.

АМЕРИКАНЕЦА. Ясно, но пак не ни подобава.

ТРЕТИЯ. Е, ти не се прави на света вода ненапита

АМЕРИКАНЕЦА. Умолявам ви. Какво съм сторил аз?

ТРЕТИЯ. Не си мисли, че не знаем как отмъсти на тези, които първия ден не ти дадоха да мигнеш цяла нощ.

АМЕРИКАНЕЦА. Да, но...

ТРЕТИЯ. Не се оправдавай. Какво толкова са ти направили, една малка шега. Без малко да ги изгориш.

ВТОРИЯ. Момент! Кого щеше да изгори? Да не би да ги е натопил?

ТРЕТИЯ. То да беше само това, иди-дойди. Не се учудвайте, ако ви кажа, че предложи да им забодат отзад хартиени опашки и да ги подпалят.

ПЪРВИЯ. Наистина ли, Американце?

АМЕРИКАНЕЦА. Това си беше шега. За нищо на света нямаше да ги подпаля.

ТРЕТИЯ. Оставаше и да подпалиш? Ето на какво са те учили в Америка.

ЧЕТВЪРТИЯ (*Плачливо*). Дежурният погледна насам!

Замлъкват. В столовата се възцарява гробна тишина.

ДЕЖУРНИЯ. Внимааание! (*Всички стават. Поглежда часовника си.*) Слава на Бооога!

ВСИЧКИ. Слава на Бооога!

ДЕЖУРНИЯ. Да пребъде народът ни!

ВСИЧКИ. Да пребъде народът ни!

ДЕЖУРНИЯ. Добър апетииит!

ВСИЧКИ. Здраве желаем!

Всички сядат и започват да закусват.

ДЕЖУРНИЯ (*Уж се разхожда между масите*). Е, как е закуската? Доволни ли сте?

ГЛАСОВЕ. Тъй вярно! Много сме доволни! По-хубава не може да бъде! Бог ни е свидетел! Всичко друго би било неблагоприятство.

ДЕЖУРНИЯ. Приятен апетит!

ВСИЧКИ. Здраве желаем!

ПЪРВИЯ. Внимание! Идва насам! Не, не идва.

АМЕРИКАНЕЦА (*Към Четвъртия*). Спокойно!

ТРЕТИЯ. Дръж се естествено.

ВТОРИЯ. Ако нещо те попита, отговаряй естествено...

ПЪРВИЯ. Дръж се като човек с чепици.

ЧЕТВЪРТИЯ (*Умоляващо*). Не ги споменавай. Ще пукна, Господи!

ТРЕТИЯ. Бъди самоуверен. Какво като те хванат? Най-много няма да те пуснат в отпуска.

Сякаш му вдъхват кураж.

ПЪРВИЯ. И какво като не те пуснат? Няма да те убият, я?

ВТОРИЯ. Без друго струва ли си да биеш толкова път за една нощ?

ТРЕТИЯ. Качи се в автобуса, друсай се най-малко шест часа, няма свършване, а може и гума да се спуска...

ВТОРИЯ. А пътните разходи? Ако бяха поне два дена, друго щеше да бъде. Пристигащ, добереш се вкъщи, капнал от умора и директно лягащ, без друго си изстискан като лимон.

ТРЕТИЯ. И да не си изстискан като лимон, длъжни сме да се преструваме. Не можем да се заловим за друга работа. Ще се изложим пред жената. Какво ли ни дават да ядем и пием, но ето, кажи-речи от един месец дори и не съм помислял за жена.

ВТОРИЯ. Всъщност, повярвай, без отпуска дори е по-добре, това е в твоя полза.

ЧЕТЪРТИЯ. Идва. Насам идва!

Всички млъкват и се залавят за закуската.

ДЕЖУРНИЯ. Добро утро!

ЗАЕДНО. Здраве желаем!

ДЕЖУРНИЯ. Е, как е закуската? Добра?

ВСИЧКИ. Тъй вярно!

ДЕЖУРНИЯ (*Към Американеца*). Как е, доволен ли си и ти?

АМЕРИКАНЕЦА. Няма никакъв повод за недоволство!

ДЕЖУРНИЯТ. Кой знае, може там в Америка да дават по-различни неща на войниците.

АМЕРИКАНЕЦА (*Сериозно*). Не зная какво дават в Америка, командире!

ДЕЖУРНИЯ. Защо не знаеш?

АМЕРИКАНЕЦА. Не съм служил там.

Дежурния се смее, освен Американеца, и другите принудително се смеят.

ДЕЖУРНИЯ. Значи си доволен?

АМЕРИКАНЕЦА. Тъй вярно!

ТРЕТИЯ (*Намерил сгоден случай*). Американеца е доволен от всичко, началник.

ДЕЖУРНИЯ. Искаш да кажеш, че е глупак ли?

ТРЕТИЯТ. Съвсем не.

ДЕЖУРНИЯ. Тогава?

ТРЕТИЯ. Искан да кажа, че не е придирчив.

ДЕЖУРНИЯ. А ти?

ТРЕТИЯ. И аз съвсем не!

ДЕЖУРНИЯ. Например доволен ли си от това, което ти се поднася?

ТРЕТИЯ. Грях е да не бъда доволен!

ДЕЖУРНИЯ (*Взема от масата една маслина*). Като че ли е дребна, а?

ТРЕТИЯ. Дааа. Дребничка е.

ДЕЖУРНИЯ (*Към Първия*). А според теб?

ПЪРВИЯ (*Замисля се*). Не би могло да се каже, че е особено голяма.

ДЕЖУРНИЯ (*Към Втория*). А ти какво ще кажеш?

ВТОРИЯ. Дребна е.

ДЕЖУРНИЯ (*Към Американеца*). И според тебе ли е дребна тази маслина?

АМЕРИКАНЕЦА. Дребна, но месеста.

ДЕЖУРНИЯ (*Към Четвъртия*). А ти какво мълчиш? Да не би да се е случило нещо?

ЧЕТВЪРТИЯ. Съвсем нищо не се е случило, командире.

ДЕЖУРНИЯ. А откъде тогава тази напрегнатост? Да не би да си болен?

ТРЕТИЯ. Може по нужда да му се ходи?

ДЕЖУРНИЯ. Ако е така, ще отиде и ще се облекчи. Хайде, отивай!

ЧЕТВЪРТИЯ. Съвсем не ми се ходи! Нищо ми няма.

ДЕЖУРНИЯ. Ти какво мислиш?

ЧЕТВЪРТИЯ (*Обърква се*). Не зная, командире.

ДЕЖУРНИЯ. Нямаш мнение за тази маслина ли?

ЧЕТВЪРТИЯ. Вие казахте, че е дребна. И аз напълно съм съгласен с вас.

ДЕЖУРНИЯ. Значи тази маслина е дребна, така ли?

ЧЕТВЪРТИЯ. Каквото кажете вие, такава е, командире. Дребна.

ДЕЖУРНИЯ. И малко твърда.

ПЪРВИЯ (*Тъй като Дежурния се е обърнал към него*). Не би могло да се каже, че е особено мека.

ДЕЖУРНИЯ. Каква ти е професията?

ПЪРВИЯ. Счетоводител.

ДЕЖУРНИЯ. А не мислиш ли да станеш политик?

ПЪРВИЯ. Доволен съм от работата си!

ДЕЖУРНИЯ. Мисли, мисли. От тебе може да стане добър политик, защото отговорите ти са закръглени. И вълкът сит, и агнето цяло. „Не би могло да се каже, че е голяма, командире!“, „Доволен съм от работата си, командире!“ Не е ли така?

ПЪРВИЯ. Тъй вярно!

ДЕЖУРНИЯ. В такъв случай, като се уволниш, захвърляш счетоводството и ставаш политик. Вярно ли е, момчета?

ВТОРИЯ. Най-добре е така.

ТРЕТИЯ. Тъй вярно!

Първо Дежурния, а след него и останалите, с изключение на Четвъртия, се смеят.

ДЕЖУРНИЯ. А как е маслото?

ПЪРВИЯ. Това масло ли?

ДЕЖУРНИЯ. Да. Е, хайде намажи го на хляба. (Първия маже маслото на филията.) Нещо е зеленикаво, а?

ПЪРВИЯ. Не може да се каже, че е снежнобяло.

ДЕЖУРНИЯ. Браво! От теб ще стане прекрасен политик. „Не може да се каже, че е снежнобяло.“ Зелено си е маслото, погледни? Рекох да се заема с въпроса за продоволствията. Трябва да ви се предлага нещо по-качествено. След като се плаща, защо да не е по-добро. Не е ли така?

ЧЕТВЪРТИЯ (Със своята грижа). Не разбрах, командире?

ДЕЖУРНИЯ. Нещо не ти е наред на теб.

ЧЕТВЪРТИЯ. Съвсем не.

ДЕЖУРНИЯ. Не ме слушаш.

ПЪРВИЯ. Навярно се е загъжил за децата си, командире.

ДЕЖУРНИЯ. Днес ще ги види. Колко деца имаш?

ЧЕТВЪРТИЯ. Може да се каже, че са три.

ДЕЖУРНИЯ. Тоест?

ЧЕТВЪРТИЯ. Дъщерята и синът почтено ви целуват ръцете.

ДЕЖУРНИЯ. А третото няма да целува, така ли? Възпитанието му куца?

ЧЕТВЪРТИЯ. Третото е още на път. И то ще ви целува ръка.

Дежурния се смее. След него се размиват всички.

ДЕЖУРНИЯ. Ех, забавни сте вие. Приятен апетит.

ВСИЧКИ. Здраве желаем!

Дежурния се отдалечава към другите маси.

ЧЕТВЪРТИЯ. За малко да припадна. Помислих, че видя тези мои...

ПЪРВИЯ. Да, и аз се изплаших.

ТРЕТИЯ. Помисли, че видя тези твои чехли ли?

ЧЕТВЪРТИЯ. Не споменавай тази дума.

АМЕРИКАНЕЦА. Да, не я произнасяй. Не виждаш ли, че се безпокои. Както виждате, нищо страшно не се случи. И клетвата ще мине някак. Ще видиш децата си.

ЧЕТВЪРТИЯ. Дай Боже!

ТРЕТИЯ. Ако всичко свършваше с полагането на клетва...

ПЪРВИЯ. А какво още?

ТРЕТИЯ. Как ще разреши въпроса с чепиците?

ПЪРВИЯ. Той излязъл оттука и останало да намери чепици.

ВТОРИЯ. Значи ги боядиса във всички цветове и остана само резедаво зелено?

АМЕРИКАНЕЦА. Правилен въпрос, наистина. След една нощ пак ще се яви тук. Пак с тези чехли ли ще влезе в казармата?

ЧЕТВЪРТИЯ. Само тази дума недей...

АМЕРИКАНЕЦА. Извинявай. Исках да кажа с тези неща в краката ти?

ПЪРВИЯ. Дайте първо да помислим какво да направим, за да не види командирът неговите чех..., тези същите де... Защото, ако командирът ги зърне, край.

ЧЕТВЪРТИЯ. Да не те чуе дяволът.

ПЪРВИЯ. Ако ставаше с пожелания, баба отдавна да е станала дядо.

ВТОРИЯ. Не, не е така. Ако леля ми имаше брада, би ми станала чичо.

ПЪРВИЯ. Сега ще кажа как е най-правилно, но се опасявам, че ще бъда циничен.

АМЕРИКАНЕЦА. Тогава не го казвай.

ПЪРВИЯ. Няма как, ще го кажа. Ако леля имаше мъде, би станала чичо.

ВТОРИЯ. Ето, Американеца не го знаеше и го научи благодарение на теб. Нали, Американецо?

С изключение на Четвъртия, всички се смеят.

АМЕРИКАНЕЦА. Откъде ще намери чепици, бях попитал?

ЧЕТВЪРТИЯ. В нашия квартал има вехтошари. Дюкяните им са препълнени с чепици. Избери и си купи най-хубавите. Стига да изляза оттука.

ВТОРИЯ. Дай Боже да излезеш.

ПЪРВИЯ. Стига да не се вълнуваш.

ТРЕТИЯ. Бъди самоуверен.

ПЪРВИЯ. Но ако се развълнуваш и оплетеш конците, никой не може да те спаси.

АМЕРИКАНЕЦА. Спокойно, ще отмине.

ЧЕТВЪРТИЯ. Дай Боже. Така ми е домъчняло за децата.

ПЪРВИЯ (*Потупва Четвъртия по гърба*). Немирнико! Не за децата, а за жената ти е домъчняло. Нал' тъй?

Всички, с изключение на Четвъртия, се смеят. С едно пресилено усмихване той се включва към другите. Всички вървят като вземат между себе си Четвъртия.

3.

Плац. По средата има оръдие или маса, завити със знаме. Нашите герои излизат на плаца с леко безпокойство, заемат местата си. Дежурния чака. Като че на плаца са заели места и други кандидати за отпуск. Докато чака, Дежурния от една страна гледа в посоката, откъдето ще дойде Командира, а от друга – проверява външния вид на отпускарите. Тъкмо когато е приближил нашите, забелязва, че се е появил Командира и бегом се насочва в тази посока.

ДЕЖУРНИЯ. Внимааание! Мирррнооо!

Всички обръщат глави към Командира.

КОМАНДИРА (*Наближава с отмерена крачка*). Здравейте, бойци!

ВСИЧКИ. Здраве желаем!

КОМАНДИРЪТ. Здраве желая и на вас!

Командира се изкачва на специално приготвената платформа и се вглежда в редовете на строените сروحнослужещи.

ДЕЖУРНИЯ. Към полагане на клетва – готоооови! Свободно! Мирррно! Ходом марш!

Нашите с маршова стъпка приближават към оръдието или масата. Разделят се и оформят кръг. Поставят ръка върху масата или оръжието. Четвъртия без малко да припадне от страх и вълнение.

ДЕЖУРНИЯ. В мир и на война...
ВСИЧКИ. В мир и на война...
ДЕЖУРНИЯ. На земята, небето и морето...
ВСИЧКИ. На земята, небето и морето...
ДЕЖУРНИЯ. Винаги и навсякъде...
ВСИЧКИ. Винаги и навсякъде...
ДЕЖУРНИЯТ. Кълна се да служа...
ВСИЧКИ. Кълна се да служа...
ДЕЖУРНИЯ. На народа и родината...
ВСИЧКИ. На народа и родината...
ДЕЖУРНИЯ. С чест и достойнство...
ВСИЧКИ. С чест и достойнство...
ДЕЖУРНИЯ. Кълна се да се подчинявам безпрекословно...
ВСИЧКИ. Кълна се да се подчинявам безпрекословно...
ДЕЖУРНИЯ. На законите, реда и началниците си...
ВСИЧКИ. На законите, реда и началниците си...
ДЕЖУРНИЯ. И да спазвам честта воинска...
ВСИЧКИ. И да спазвам честта воинска...
ДЕЖУРНИЯ. Славата на знамето ни...
ВСИЧКИ. Славата на знамето ни...
ДЕЖУРНИЯ. И когато се наложи...
ВСИЧКИ. И когато се наложи...
ДЕЖУРНИЯ. Ще ги смятам за по-свещени от живота си...
ВСИЧКИ. Ще ги смятам за по-свещени от живота си...
ДЕЖУРНИЯ. И ако е потребно...
ВСИЧКИ. И ако е потребно...
ДЕЖУРНИЯ. Без колебание...
ВСИЧКИ. Без колебание...
ДЕЖУРНИЯ. Готов съм да отдам живота си...
ВСИЧКИ. Готов съм да отдам живота си...
ДЕЖУРНИЯТ. За своята родина и република...
ВСИЧКИ. За своята родина и република...
ДЕЖУРНИЯ. Заклех се.
ВСИЧКИ. Заклех се!
ДЕЖУРНИЯ. Свобооодноо! Мирррноо! По местата, ходом марш!

Всички с маршова стъпка се връщат по местата си. Четвъртия вече е почти в несвяст. Всички са обърнали глави към Командира.

КОМАНДИРА (*Отчетливо, ясно и решително*). Другари! От тази минута вие вече сте войници! Защото предварителното условие да станеш истински войник е да положиш клетва. След малко ще ви освободим, и вие – кой с обществен, кой с частен транспорт – ще се отправите в най-различни посоки към домашните си огнища, при жените и децата си. А тези, които не са семейни – при майките и бащите си, при братята и сестрите си, при вуйчовците и чичовците си, лелите и вуйните, при братовчедите си, при дядовците и бабите си. А след ден, значи в неделя вечер, всички отново ще се съберете тук, и ще полагате усилия за изпълнението на воинския си дълг. С други

думи, вие ще излезете в отпуск от два дни и една нощ. Ще изкарате този период по най-добрия начин заедно с близките и любимите си хора, така, както подобава на един истински войник. Умно и разсъдливо ще изкарате този отпуск, без да опетните войнишката чест. Какво означава това? Знаете, че има една пословица. Позната ви е тя, но повторението е майка на знанието: Ръка, език и кръст... Може тези думи сами по себе си нищо да не ви говорят. Но ако допълня „дръж си ръката, езика и кръста“, всичко се изяснява, защото това означава: „Бъди господар на ръката, езика и кръста си“. Няма нищо неясно в тази пословица. Но все пак има смисъл от обяснение. Какво означава да държиш ръката си? Да не би да означава да я размахваш внимателно, когато вървиш по пътя, за да не се блъскаш наляво и надясно? Може някои от вас първо така и да са я разбрали. Но сега разбирате, че истинският смисъл е да не крадеш. И така, вече сред вас няма хора, които да не знаят значението ѝ. Що се отнася до втората думичка... „Дръж езика си.“ Какво ще рече това? Безспорно, длъжни сме дори когато се храним, да пазим езика си. Дори при най-малкото невнимание по време на ядене, когато дъвчем някаква храна, езикът ни може да попадне между зъбите и да го смелем, нали? Дори един такъв пример е достатъчен да разберем колко важно е да държим езика си. А другото значение – да внимаваме какво говорим – особено за вас, военнослужещите, съдържа много важни и достойни за отбелязване рискове! Ако всички изпълняват само поръченията си, ако не злословят по адрес на този или онзи, без друго няма да има проблеми. Сега ще поясня значението на третата и последна дума – „дръж си кръста“. Да не би тук смисълът да е „не повдигай сам нещо тежко, за да не контузиш кръста си, да не останеш превит на две?“ Някой от вас да мисли така? *(Обгръща с поглед всички един до един. Четвъртия трепери от страх. Гледайки към Четвъртия.)* Нали не мислиш така? Няма нужда така да се вълнуваш, боецо. Убеден съм, че не можеш да бъдеш толкова наивен. *(Към всички.)* Сега ме слушайте добре! Всички знаете, че в пиесата „Три сестри“ на известния руски писател Максим Горки има една млада героиня на име Наталия. Ето, това име Наталия, като символ на честта и добродетелта зае паметно място в младежките ни години, години наред не се изтри от паметта ни. Наталия означава красота. Наталия е най-важният извор, от който блика връзката с такива думи като преданост, неповторимост. Това продължи години наред, в младите ни години във всяко срещнато момиче ни накара да търсим именно нейните, Наталините, качества, които изброих. Но в последно време, както и всичко, и Наталия бе подложена на голяма разруха. Десетки, стотици русокоси и синеоки Наталии окупираха страната ни. Но с една малка промяна в името. *(Въодушевявайки се от това, че всички го слушат с възхищение).* Хилядолетната Наталия се превърна в Наташа. Където и да погледнеш, навсякъде са те, Наташите. По чаршии, пазарища, в хотелските лобита, в крайбрежните ресторанти, във влаковете, самолетите..., навсякъде. В областите, окръзите, общините, в най-отдалечените селища можеш да видиш вече Наташи, откъснали се от своята добродетелност. Вече те шестват навсякъде, с дързостта на разрухата, която ще всеят с непознати ни болести след пет или може би десет години. С помощта на развиващата се козметична индустрия, те залавят в своите мрежи хиляди семейни и с деца чеда на родината, като им провалят бъдещето. Предупреждавам ви! Стойте далече от Наташите! Защото те вече не са Наталии. Бъдете господар на кръста си. *(Четвъртия не може повече да издържи и припада. Начаса се притичва Дежурния и го повдига на крака. Четвъртия със знаци „обяснява“ на Дежурния, че може да стои сам. С големи усилия застава в положение „мирно“. Командира с учудване забелязва чехлите в краката му, но се прави, че не е видял нищо и спокойно продължава речта си.)* Какво правите, когато вкъщи изгори бушон? Тъкмо сте готови да излезете от къщи, на вратата сте, и изведнъж – тъмнина. Ако не поправите бушона, то вечерта, като се върнете от работа, какво ще ви чака? Най-малкото хладилникът няма да работи, всички продукти в него ще се развалят, като седнете за вечеря, няма да

имате какво да ядете. Ако жена ви си е вкъщи, няма да може да ви изглади дрехите, да пусне прахосмукачката, и вечер като се върнете, няма да намерите спокойна обстановка. Ето, виждате до какви резултати може да доведе една малка нехайност. А ако бяхте намерили един електротехник да ви поправи бушона, всичко това нямаше да се случва. *(Четвъртия от време навреме си втъпява, че Командира не е забелязал чехлите му. Командира, със същата решителност.)* А помислили ли сте до какви трагични резултати може да доведе една такава малка небрежност по време на война. Защо Ханибал, макар че е владеел най-мощното за онова време оръжие, обучените за война слонове, претърпя поражение? Защо Хитлер посегна на живота си? Какво именно не е предвидил Наполеон в битката при Ватерло? Защо и как понякога най-могъщите държави в света губят от съвсем малки страни? Ако дежурният, поставен да охранява мост, заспи на поста си макар и за минута, какво очаква този мост? Доколко би било правилно да прощаваме на тези, които не се подчиняват на правилата, вършат уж малки нехайности, които, когато ги вършат всички, стават големи? *(Посочва с ръка.)* Ти! Да, да, ти! Излез пред строя! Ела. По-близо. *(Четвъртия, едвам крачейки, излиза напред. Спира. Силно трепери. Командира се приближава и обикаля около него.)* Що за безобразие? Каква наглост! Къде се е чуло и видяло това? *(Четвъртия е в окаяно състояние в истинския смисъл на думата.)* Да се полага клетва с чехли?!

ЧЕТВЪРТИЯ *(С голямо усилие)*. От... от... краднаха ми ги.

КОМАНДИРА. Млъкнии! Откраднали ги?! Това ли ти е обяснението? Това ли? Това ли? *(Не може да приеме, че се опитват да го подведат.)* Как изиграхме Командира ли щеше да си кажеш после? А? Кажй? *(Връща се на платформата. Чака известно време.)* Този, който днес си губи чепиците, утре не може да опази родината си? *(Към Дежурния.)* Никакъв отпуск за него! *(Към останалите.)* Приятен отпуск на всички! ВСИЧКИ. Здраве желаем!

Командира напуска с твърда стъпка плаца.

ДЕЖУРНИЯ. Ти остани. Останалите – разпръснете се!
ВСИЧКИ. Здраве желаем!

Докато Четвъртия стои закован на място, останалите започват да излизат.

АМЕРИКАНЕЦА *(Приближава се до Дежурния и му отдава чест)*. Командире, разрешете да доложя!

ДЕЖУРНИЯ. Да.

АМЕРИКАНЕЦА. Можем ли да се прощаваме с другаря си? Може да иска нещо да предадем на домашните му.

ДЕЖУРНИЯ. Не само вас, но и мен ще ме издъни този. По-бързо!

Дежурния се отдалечава малко. Другите заобикалят закования на място Четвърти.

ПЪРВИЯ. Извинявай. Правех си закачки с теб. Не исках така да стане.

ВТОРИЯ. През цялото време ще мислим за теб.

ТРЕТИЯ. Точно бяхме се обнадеждали, че...

АМЕРИКАНЕЦА. Съжалявам много. Но, моля те, не падай духом.

ТРЕТИЯ. Нищо не ни иде отръки.

ВТОРИЯ. Може би имаш някаква поръчка от мен?

ЧЕТВЪРТИЯ *(Със затруднение)*. Купи ми чепици. Знаеш номера ми.

ВТОРИЯ. Ще ти купя.

ЧЕТВЪРТИЯ. Отбий се и при нашите.

ВТОРИЯ. Задължително.

ЧЕТВЪРТИЯ. Предай много поздрави. Децата целуни... Целуни ръцете на мама от мен. На съседите, на близките... – много поздрави.

ТРЕТИЯ. Не се отпускай, чедо.

ПЪРВИЯ. Е, направо заприлича на бразилски сериал.

ТРЕТИЯ. Като че ли никога няма да отидеш. Да не чуе дяволът. Не преувеличвай толкова.

ЧЕТВЪРТИЯ. Кажу ми, че служи така, както се полага на един истински мъж. Но, моля те, не казвай на никого, че са ми откраднали чепиците. Без друго е малко мястото. Да не паднем в устата на клокарите, че после няма отърване. (*Ужасен.*) Могат дори да ме нарекат Чепика.

ВТОРИЯ. Никой нищо няма да разбере. Трябват ли ти пари? Не се притеснявай, кажи...

Четвъртия кима утвърдително.

ДЕЖУРНИЯ (*Вика отдалече*). И вие ли се отказвате от отпуск?

Набързо се прощават. Четвъртия плаче. Гледа след другите. Върви към Дежурния. Застава „мирно“.

ЧЕТВЪРТИЯ. Готов съм, командире.

ДЕЖУРНИЯ (*Все пак със съжаление*). Да тръгваме!

Първо Четвъртия, а след него Дежурния излизат със строева крачка.

4.

Телефонна будка в автогара. Сред високия шум Американеца звъни на жена си.

АМЕРИКАНЕЦА. Ало! Алооо! Да, аз съм, скъпа! Не те чувам... Говори по-високо... Да... Сега е добре. Не, не, тук съм още. Пуснаха ни преди малко. На автогарата съм. (*Гледа си часовника.*) Автобусът тръгва след десет минути. Ако всичко е наред, след четири часа ще съм там... Ще взема такси и за 15–20 минути съм у дома. Слушам. Да... Какво? Да... Разбрах, ремонтират улицата точно пред нашия блок. Ясно... Ще слеза на долната, душичко. Нищо, нищо, какво са двеста метра... Знаеш, че нямам никакъв багаж, само една малка чанта. И на мен ми е домъчняло за теб. Да... Да... (*Гледа си часовника.*) Разбира се... Аз също, душице. Аз също. Като си дойда, ще се наговорим до насита... Толкова много неща се случиха, че... Поздрави на майка ти. (*Вижда се, че не му е приятно, шепнешком.*) Скъпа, без друго закъснявам. Давай... Ало... Благодаря. Да. Да. Добре. Сега тръгвам. Не те чувам. Ти нали ме чуваш? Добре, като си дойда, ще поговорим. Добре. Хайде, до скоро!

Американеца излиза с бързи крачки, почти на бегот от телефонната кабина.

5.

Апартаментът на тъщата на Американеца. Доста богато обзаведен салон. Всичко в класически стил. От касетофона звучи „Кармина Бурана“ от Орф. От време навреме Жената нетърпеливо поглежда часовника си. Тъщата, многознаеца и самоуверена жена, пуши старателно. „Играе“ дори и пред дъщеря си.

ТЪЩАТА (*Дори когато държи кафената чаша се старее да си придаде особена атмосфера. Говори така, като че е на дублаж*). Всеки момент ще дойде. Няма нужда да се вълнуваш толкова, дъще.

ЖЕНАТА. Зная, майко, но не зависи от мен.

ТЪЩАТА. Съвземи се. Мъжете не обичат такова поведение. Трябва да му дадеш да почувства, че го обичаш, но не бива да създаваш впечатление, че тази привързаност се е превърнала в слабост. (*Жената става, повдига пердето и поглежда през прозореца*.) Ти си ми умница, при това и красива. (*Смее се някак преправено*.) Дори си по-красива от мен. Но каква полза, след като се държиш като дете. Колежанката ми...

ЖЕНАТА. Майче, но миналия път говореше съвсем друго...

ТЪЩАТА. Как?

ЖЕНАТА. Не беше ли казала, че мъжете са същества, които трябва непрекъснато да се контролират?

ТЪЩАТА. Правилно. Такива са си. Стига за секунда да ги отпуснеш, веднага ще се заврат под полата на някоя си уличница, която не струва дори колкото малкия ти пръст. Бягството на баща ти при онази млада продавачка от пазара е типичен пример за това.

ЖЕНАТА. Не го обвинявай толкова, майче...

ТЪЩАТА. Не го обвинявам, само казвам истината.

ЖЕНАТА. Познавам татко. Макар да знаеш, че не обичам такива наставления, продължаваш да ги повтаряш.

ТЪЩАТА. Повтарям, защото искам да те предпазя от грешки.

ЖЕНАТА. Майче, ти си свикнала да виждаш мъжете като врагове, с които трябва да се воюва... Тактики. Номера. Кавги. Засягания. Стратегия при влизането на мъжа в салона. Ужилвания.

ТЪЩАТА. Не разбираш ли, че ме засягаш?

ЖЕНАТА. Разбирам, но какво да правя? Бягах от истината. Без друго, ако твоите методи бяха успешни...

ТЪЩАТА. Да, да, продължавай.

ЖЕНАТА. При последната ни среща татко бе казал, че се задушава. Помоли да му простя. После чух, че е избягала с онова момиче... (*Тъщата, без да губи достойнството си, прави се, че плаче. Жената я прегръща*). Мамо. Аз съм щастлива. Държа се с него естествено. Защото той ме обича такава. Благодарна съм ти за това, че ме запозна и ме омъжи за него. Без друго, след три месеца, като се уволни, ще отидем отново в Америка. Толкова малко ще се виждаме с теб в бъдеще, че... Хайде да се наслаждаваме на това, че сме заедно. (*Телефонът звъни*.) Ало... Да... Аааа. Здравейте! Не, още не си е дошъл, но всеки момент го чакаме. (*Поглежда си часовника*.) Всеки момент ще дойде. Ще ви съобщим. Да, знаем номера. Благодаря! (*Поставя слушалката*.)

ТЪЩАТА. Кой е?

ЖЕНАТА. Приятелят му от детство.

ТЪЩАТА. Онзи простоватичкият ли?

ЖЕНАТА. Но защо, мамче? Може да е прекъснал учението си, но човекът има цяла верига от магазини. (*Звъни се на вратата. Жената развълнувано се затичва. Тъщата, предполагайки, че е зет ѝ, се оправя. Чашата остава в ръката ѝ. Жената от антрето*.) Ааа... Момент! Майко, има ли боклук?

ТЪЩАТА. Ако не те затруднява, би ли взела торбата до кухненската врата?

ЖЕНАТА (*Връща се*). Трябваше да е дошъл вече.

ТЪЩАТА. Ах, тези задръствания! Като дойде, ще постоя малко с вас, а после ще ви оставя сами.

ЖЕНАТА. Мамо, нали щеше да отидеш след обяда?

ТЪЩАТА. Размислих... Без друго ще дойде капнал от пътя. Спокойно да си вземе душ, да се поизтегне. Не бих искала да му създам впечатление на излишен човек. Без друго, ще остане само една нощ, може да имате да си наговорите много неща.

ЖЕНАТА. Както искаш, тъй да бъде, мамо.

ТЪЩАТА. А на онзи не му казвай, че е дошъл. Като се заловят да приказват, половината вечер ще пропадне.

ЖЕНАТА. Но много го обича. Радва му се като дете.

ТЪЩАТА. Ах, тези мъже! Толкова си обичат приятелите, че дори не забелязват жените си. Аз да те предупредя за всеки случай.

ЖЕНАТА (*Малко рязко*). Благодаря ти, майко!

Звъни се на вратата. Жената се затичва да отвори, но Тъщата я спира.

ТЪЩАТА. По-добре аз да отворя. (*Излиза. Гласът ѝ.*) Ааа! Добре дошъл! Добре дошъл! (*Идва до вратата на салона.*) Дъще, виж кой ни е дошъл!

Влиза Американеца. Не забелязва, че е без кепе на главата си. Върви с голяма сериозност до средата на салона. Спира и отдава военна чест.

ЖЕНАТА. Ах, душицата ми! (*Иска да се хвърли на врата му.*)

Американеца установява с ужас, че е без кепе. Лицето му тутакси се променя. Проверява с ръце. Остава така закован, без да знае какво да прави. Непохватно търси с ръце кепето по главата и тялото си. Във въздуха се показва като привидение Командира. По време на спектакъла той ще се появява още няколко пъти, но никой освен Американеца няма да го вижда и чува.

КОМАНДИРА. Този, който днес е изгубил чепиците си, утре няма да опази родината си! (*Американеца му прави знак, че е без кепе. Командира се поправя.*) Този, който днес е изгубил кепето си, утре няма да опази родината си!

Когато пред учудените погледи на Жената и Тъщата Американеца тичешком излиза, се усилва най-възторжената част на „Кармина Бурана“.

ВТОРО ДЕЙСТВИЕ

6.

Същата обстановка. Командира е седнал на почетно място и стои неподвижно. Двете жени са неспокойни. Но Тъщата, както всеки друг път, се опитва да скрие това.

ЖЕНАТА. Боже мой! Нищо не разбирам! Какво стана? Къде е той? Мамо, моля, помогни ми!

ТЪЩАТА. Как да ти помогна? Ще почакаме. Може да е забравил нещо в таксито! Точно така! Непременно е забравил нещо в таксито!

ЖЕНАТА. Ето му чантата.

ТЪЩАТА. Може би портфейла?

ЖЕНАТА. Но с двете си ръце се държеше за главата. Да не би да го е заболяла главата?

ТЪЩАТА. Аз нищо такова не забелязах. Той само отдаде чест и после избяга.

ЖЕНАТА (*Притичва към прозореца и поглежда с тревога*). Странно бе поведението му! Или така ми се стори?

ТЪЩАТА. Когато му отворих, той се усмихваше щастливо. Направи ми знак да мълча. Искаше да те изненада като влезе неочаквано. (*Мълчание. На вратата се звъни. Жената тича да отвори.*)

ЖЕНАТА (*Гласът ѝ от антрето*). Какво има, скъпи? Какво се е случило?

Мълчалив и объркан, Американеца влиза. Зад него е Жената.

ТЪЩАТА. Какво има?

АМЕРИКАНЕЦА. Изгубих кепето си.

ТЪЩАТА. В таксито го забрави, нали?

АМЕРИКАНЕЦА. Да. Най-вероятно.

ТЪЩАТА. Много му здраве!

ЖЕНАТА. Ти да си жив и здрав, скъпи! Какво пък толкова!?

ТЪЩАТА. Струва ли си за това да се вълнуваш? В края на краищата някакво си кепе...

КОМАНДИРА. Този, който днес губи кепето си, утре не може да защити родината си. Естествено е жените да не могат да проумеят какво е това да загубиш кепето си. Обясни им.

АМЕРИКАНЕЦА. Слушам, командире!

Жените учудено се споглеждат.

ЖЕНАТА (*Тихо към майка си*). „Слушам, командире!“ каза.

ТЪЩАТА. И на мен така ми се причу.

АМЕРИКАНЕЦА. Знаете ли, тази сутрин съседът ми по легло си изгуби таковата...

КОМАНДИРА. Не таковата, а чепиците.

АМЕРИКАНЕЦА (*Премалял*). Вижте... Тази сутрин един от нашата спалня си изгуби таковата...

КОМАНДИРА. Чепиците не са таковата!

АМЕРИКАНЕЦА. Извинете ме. Изгуби си чепиците. Излезе да полага клетва с таковата по краката си.

КОМАНДИРА. Не е страшно да наричаш чехлите таковата. Продължавай.

АМЕРИКАНЕЦА. Благодаря!

ТЪЩАТА. С какво именно се е появил той за полагането на клетва?

АМЕРИКАНЕЦА. С чехли! Същински гумени чехли. И Командира го хвана! Лиши го от отпуск! Не биваше да го прави.

ТЪЩАТА. Бос ли да беше положил клетва? Това е несправедливо.

КОМАНДИРА. Обясни им, че това е въпрос на дисциплина.

АМЕРИКАНЕЦА. Но правилата са такива. Ако си войник, трябва да се обличаш в съгласие с правилата.

КОМАНДИРА. Браво!

АМЕРИКАНЕЦА. Този, който днес изгуби чепиците си, утре няма да защити родината си!

КОМАНДИРА (*Стиска му ръката*). Браво! А сега мини към своя проблем.

АМЕРИКАНЕЦА. Забравих кепето си в таксито. Изгубих го. Утре, когато се върна в частта, то трябва да е на главата ми. В противен случай, естествено, за мен отпуск няма да има. И лъжете се, ако мислите, че отменянето на отпуска, ще ме лиши само от срещата с вас. Ще се удължи срокът на службата ми. А може дори да има арест. Кое то означава, че няма да мога да се завърна навреме в Америка и ще изгубя работата си. Ясно?

ТЪЩАТА. А защо да си изгубиш работата?

АМЕРИКАНЕЦА. Защото договорот ме задължава да се завърна навреме.

ТЪЩАТА. Ще проявят разбиране. Закъснение не е по твоя вина.

АМЕРИКАНЕЦА. Университетът, в който работя, е сериозно учреждение. Вие какво, забравихте ли какви усилия ми костваше да се устроя там?

ТЪЩАТА (*Разтревожена*). Ако останеш безработен, това няма да е само твой проблем.

КОМАНДИРА. Добре им обясни важността на случая! Виждаш ли, дори започнаха да мислят най-лошото. Кажете им за спасението.

АМЕРИКАНЕЦА. Има само едно спасение. Трябва да се намери кепето.

ТЪЩАТА. Първо трябва да се открие шофьорът. Дъще, това засяга и теб. Размърдай си малко мозъка!

Жените се замислят.

КОМАНДИРА. Не е възпитала и подготвила дъщеря си за конкретните реалности на живота, а сега очаква от нея практически решения.

ТЪЩАТА. Момент... Откъде хвана таксито?

АМЕРИКАНЕЦА. Направо от автогарата. (*Усмивва се.*) Имам дори квитанция от поръчката. (*Става, тича към телефона. Вади от джоба си бележката и набира номера.*) Ало! Преди малко се качих оттам на такси. Забравил съм си кепето в колата. Дали... Да. Такъв мургав, с мустаци, нисичък. (*Появява се Шофьора, сякаш кара кола.*) Дори по пътя се разговорихме. Аз ли? Аз отбивам военната си служба. Един веселяк такъв... Оказа се, че и той е служил в същата част. Поради ремонта на нашата улица слязох на долната. Да, слушам. (*Усмивва се, диктува някакъв телефонен номер.*) Домашният ни телефон. Умолявам ви, ще чакам. (*Поставя слушалката.*) Слава на тебе, Господи! Тъй като таксистите постоянно са работели в тази фирма, били много внимателни в такива случаи. Сега ще разследват и ще ме информират.

ТЪЩАТА. Ето, виждаш ли, а ти се притесняваше напразно, а и нас попритесни.

ЖЕНАТА. За миг си помислих, че отново ще започнеш да миеш чинии.

ТЪЩАТА. Е, и ти пък.

АМЕРИКАНЕЦА. Ела, скъпа! (*Целува я.*)

ЖЕНАТА. Господи, толкова се поизплаших, че... И ти бръщолевеше едни нелепости...

АМЕРИКАНЕЦА. Какви?

ЖЕНАТА. Като че ли говореше с някакъв невидим човек. Казваше нещо като „Слушам, командире!“

ТЪЩАТА. Аз дори помислих да повикам един познат психиатър.

АМЕРИКАНЕЦА. Остави се... От страх просто не знаех какво говоря. Това е всичко. Стори ми се, че Командира се пръкна отнякъде.

КОМАНДИРА. Не съм се пръкнал. (*Нервно.*) Тук при теб съм. Ето, тук съм си! А теб те съветвам да не слагаш тигана на огъня, докато рибата е все още в морето! Рано е за радостни изблици! Не те съветвам да се отпуснеш преди да сложиш кепето на главата си.

АМЕРИКАНЕЦА (*Отново започва да се притеснява*). И все пак не може да се смята, че проблемът е решен. Истинското решение ще дойде като сложа кепето на главата си.

КОМАНДИРА. Браво!

Телефонът звъни и Американеца тича радостно към слушалката.

АМЕРИКАНЕЦА. Ало. Да, аз съм. Ааа, това си ти? Да, пристигнах преди малко. Хайде, ела! Сега чакам да ми позвънят, принуден съм да затворя. Хайде, ела! (*Поставя слушалката.*) Приятелят ми от детинство. (*Тъщата прави многозначителен жест към дъщеря си, в смисъл „Горко ти...“*) Отново звъни телефонът и Американеца вдига веднага

слушалката.) Ало. Да. *(Усмивва се.)* Намерихте ли го? Слушам... *(Постепенно на лицето му се изписва безнадеждност.)* Да, да. Но все пак... Да, да. *(Затваря телефона.)*

ТЪЩАТА. Какво има?

ЖЕНАТА. Хайде, казвай...

АМЕРИКАНЕЦА. Шофьорът излязъл в отпуск. Домашният му телефон не отговарял. Но като разберел за кепето, непременно щял бил да ми се обади. *(На Шофьора, който чака прав.)* Намери кепето и ми позвъни. Моля те.

ШОФЬОРА. Забравил си го на задната седалка, брато. Отгоре на това – паднало долу... Ще направя всичко възможно да го намеря. Защото зная какво означава това, брато. Но жалко, че съм извън града.

КОМАНДИРА. Веднага се вижда, че е служил. Сериозно се отнася към инцидента. Напразно ли зачисляваме на тези народни чедра оръдия, танкове, автоматични пушки, противовъздушни ракети за милиарди лири. А колкото до теб, нали ти бях казал да не слагаш тигана, докато рибата е все още в морето?

АМЕРИКАНЕЦА. Човекът е извън града. Господи!

Звъни се на вратата. Жената отваря и в стаята влиза Приятеля.

ПРИЯТЕЛЯ *(Прегръща се с Американеца, целува го, но усеща нещо странно в поведението му).* Какво ти е? Нещо лошо ли се е случило?

ТЪЩАТА. Изгубил си е кепето. Вероятността да се намери е минимална.

ЖЕНАТА. А утре вечер трябва да се върне в частта.

ПРИЯТЕЛЯ *(Радостта му изчезва).* Ех, че лоша работа.

ТЪЩАТА *(Като удавник за сламка).* Тези работи ги разбирате вие. Във вас е надеждата ни. *(Променя се.)* Помогнете ни, моля!

ПРИЯТЕЛЯ. Как няма да помогна? Но как? *(Замисля се.)* Измислих, измислих! *(Изважда от джоба си тедфтерче и намира нужния му телефонен номер.)* Може ли да позвъня?

ТЪЩАТА. Разбира се.

ЖЕНАТА. Иска ли питане.

АМЕРИКАНЕЦА. Звъни.

ПРИЯТЕЛЯ *(Набира номера, чака).* Ало!

От слушалката се чува бясна рокмузика и дрезгав глас на телесекретар.

ГЛАСЪТ НА ТЕЛЕСЕКРЕТАРЯ *(Закачливо).* Сигурен ли си, че си набрал моя номер? Хайде, кажи!

ПРИЯТЕЛЯ. Сигурен съм, гадино! *(Към останалите.)* Извинете.

ГЛАСЪТ НА ТЕЛЕСЕКРЕТАРЯ. Браво! В момента ме няма вкъщи. Ако след сигнала оставиш съобщение, в най-скоро време ще ти се обадя. Със здраве! Мръсникът му с мръсник! *(Звук от барабан, почти кратък концерт.)*

ПРИЯТЕЛЯ. Слушай, гад, положението е много кофти. Незабавно ми се обади. Пусни ми съобщение. Прави струвай, намери ме. Не го ли направиш, нали разбираш какво те чака, копеле.

ТЪЩАТА. Какво означава това копеле?

ПРИЯТЕЛЯ. Извинете ме. Но по друг начин няма да разбере.

ТЪЩАТА *(На Жената, тихо).* Ето, виждаш ли, казвам, че е простак, а вие не ми вярвате.

ПРИЯТЕЛЯ. Сега ще се обади. И то с голямо удоволствие. Защото се връща сутринта вкъщи и дори ако не съм му оставил съобщение, за да ме разбуди, честичко ме безпокои. Пада се малко гъзарче, но все пак може да му се довери.

ТЪЩАТА *(Като че се отвращава).* С какво се занимава този твой приятел? След като работи през нощта...

ПРИЯТЕЛЯ. Музикант е.

КОМАНДИРА. Батерист, навярно.

АМЕРИКАНЕЦА. Батерист?

ПРИЯТЕЛЯ. Да. Свири в нощен клуб.

КОМАНДИРА (*Със съмнение*). Какво общо има такъв човек с кепе?

АМЕРИКАНЕЦА. Откъде ще ми намери кепе?

ПРИЯТЕЛЯ. Той бе младши офицер, свиреше във военния оркестър. Изгониха го от армията.

КОМАНДИРА. Не се учудвам.

ПРИЯТЕЛЯ. Оттогава събира всякакви войнишки дрехи у дома си. Един вид хоби. Непременно трябва да има у него. Споко! Работата ти е уредена.

КОМАНДИРА. А защо чакаш той да ти се обади? Не отлагай работата за утре. Да го потърсят в нощния клуб, в който работи.

АМЕРИКАНЕЦА. Не знаеш ли къде работи? Ще се радвам, ако сега му се обадиш.

ПРИЯТЕЛЯ. Не се досетих за това. Голям юнак си ти!

КОМАНДИРА. Аз се сетих!

ПРИЯТЕЛЯ (*Набира номера*). Ало. «Зеленият папагал»? Искам да разговарям с батериста. Да. Така ли? Че кога сте го изгонили? Целия оркестър ли? А знаете ли къде работят сега? На майната им ли? Че къде е този нощен клуб? Какво ми врякаш, лайно? И аз твоята майка... Ай сиктир, измет такъв! (*Затваря слушалката с ярост.*) Целия оркестър са разгонили.

КОМАНДИРА. Сигурно заради батериста. Непременно заради него.

ПРИЯТЕЛЯ. Сваляше една жена там. На такива места това не се прощава. Добре, че не са му изпотрошили мъдете.

КОМАНДИРА. Забелязваш ли от кого зависиш? Не ми харесва този човек. Прати го да претърси всички нощни клубове и да намери батериста.

АМЕРИКАНЕЦА. Имам една молба към теб. Върви, поразпитай по нощните клубове и намери този батерист.

ПРИЯТЕЛЯ. Тази нощ ли?

АМЕРИКАНЕЦА. Да. Работата не търпи отлагане. Като го намериш, ми се обади. На мига ще дойда. И в края на работния ден, ще отидем у него да търсим кепета.

ТЬЩАТА. Нека да ти звънне, но ти не ходи на работното му място.

ПРИЯТЕЛЯ. Аз бях дошъл да поприказваме, да си спомним старото време.

АМЕРИКАНЕЦА. Утре, утре ще го направим. Сега те моля.

ТЬЩАТА (*На Жената, шепнешком*). Казах ли ти, че си е примитивен. Пропадна и утрешният ти ден.

ПРИЯТЕЛЯ. Какъв ни е тогава проблемът? Ще звънна вкъщи и ще те уведомя. (*Набира номера.*) Ало. Как си, маце? С едно приятелче съм. Тази нощ няма да се прибера. Да, заедно сме. Ще си спомним старото време. Не започвай сега... Недей. Ето, предавам му слушалката. (*Към Американеца.*) Нека да те чуе, та да повярва.

АМЕРИКАНЕЦА (*По принуда поема слушалката*). Добър вечер! Да, ако му разрешите тази нощ... Отдавна не сме се виждали. Моля, моля. Благодаря ви много! Много здраве! Спокойна нощ! (*Затваря телефона.*) Каква любезна жена имаш? Защо я торМОЗИШ? Обидих ти се. През седмицата само една-две нощи си се отбивал вкъщи.

ПРИЯТЕЛЯ (*Оправданието му е готово*). Та как сега да си отида вкъщи? Ако отида, няма да стане твоята работа. Винаги става заради такива неотложни дела. Както и да е, ти не бери ядове за това. Готов съм да се жертвам за теб, за приятелите си. Хайде, до скоро! Като го намеря, веднага ще ти се обадя. (*Любезно.*) Извинявайте за причиненото безпокойство. До скоро!

ТЬЩАТА (*Преправено*). Простете, че ви създаваме грижи.

ЖЕНАТА. Много сме ви благодарни.

ПРИЯТЕЛЯ. За нищо. *(Американеца излиза да изпраща приятеля си. Отвън се чуват смехове.)*

ТЪЦАТА. Виждаш, пазя те от опасностите. Както се разбира, и утре не ти е съдено да прекараш с мъжа си. А сега да си вървя, че и той да си почине малко.

АМЕРИКАНЕЦА *(Връща се и като вижда, че Тъщата се приготвя да тръгне)*. Къде така, мамо?

ТЪЦАТА. Тази вечер ще остана у сестра си. И вие спокойно да си починете. Ако получите някаква добра вест, информирайте ме, моля!

АМЕРИКАНЕЦА. Разбира се.

ТЪЦАТА *(С изражение на всезнаещца)*. Каж ми кой ти е приятелят, за да ти кажа кой си, казват. Чудно е, че такъв човек като теб има такъв приятел.

АМЕРИКАНЕЦА. През цялото детство сме били заедно, майко. Заедно сме израснали. Длъжни сме да приемем хората такива, каквито са. И вижте колко е отзивчив.

ТЪЦАТА. Виждам, но въпреки това дръж се по-далече от него.

АМЕРИКАНЕЦА. Добре, мамо. *(Без да показва, че се е ядосал.)* За последните 15 години това е третата ни среща.

ТЪЦАТА. Аз съм длъжна да те предупредя. Дай да те целуна, дъще. Спокойна нощ, хубави сънища!

ЖЕНАТА. Довиждане, мамо.

АМЕРИКАНЕЦА. Всичко добро! Непременно ще се обадим. *(Тъщата излиза.)*

ЖЕНАТА *(Прегръща Американеца)*. Загъжих се за теб.

АМЕРИКАНЕЦА. Аз също. *(Прегръща я с копнеж.)*

ЖЕНАТА. Съблечи се... Облечи си пижамата, изтегни се... А аз да ти сготвя нещо...

АМЕРИКАНЕЦА. Може. *(Едвам се откъсват един от друг. Американеца облича донесената пижама.)*

ЖЕНАТА. Искаш ли един душ?

АМЕРИКАНЕЦА. Не сега, душичке. Сега ми се припуши. *(Взема една цигара от донесената от Жената кутия.)* Боже мой, какъв напрегнат ден се случи.

ЖЕНАТА. Ако желаяш, да ти приготвя едно кафе?

АМЕРИКАНЕЦА. Може, мила. Но най-добре е да ми донесеш някаква напитка. Ако не те затруднявам.

ЖЕНАТА. Закопнях много за теб.

АМЕРИКАНЕЦА. И аз.

Жената излиза. Командира се намръщва, видимо не е доволен от това, което се случва.

ЖЕНАТА *(Връща се от кухнята с пълна чиния със сухи плодове. Изважда от барчето бутилка, напълва една чаша и я поставя пред мъжа си. Вдигайки и своята чаша.)* За твое здраве, любими!

АМЕРИКАНЕЦА. И за твое здраве!

Жената отива в спалнята. Командира следи всичко това с недоволство. Шофьора, който чакаше, усмихвайки се многозначително, изчезва. Жената, преоблечена в нощница и напарфюмирана, влиза със съблазнителен вид. Изгася светлината и става полутъмно. Поставя в музикалния кът касета с романтична музика. Без думи бързичко изпразват чашите.

ЖЕНАТА. Да отидем в спалнята.

АМЕРИКАНЕЦА. Ти отивай. Аз ще дойда като изпуша цигарата си.

ЖЕНАТА *(Поклащайки се, излиза)*. Не закъснявай.

АМЕРИКАНЕЦА. Няма. *(Гледа похотливо след жена си. Набързо всмуква няколко пъти, гаси цигарата и става.)*

КОМАНДИРА. Ти какво? Къде така? Как можеш да си позволиш такова безразсъдство? Когато пред теб чака решение въпросът с кепето, как можеш да се гушнеш в жена си? Седни тук! А ако внезапно звъннат? И ти не успееш да се притечеш? И това ми е бил учен! *(Твърдо.)* Нито на крачка да не си се отдалечил от телефона! Разбра ли?

АМЕРИКАНЕЦА. Разбрах, командире!

КОМАНДИРА. Кажй й, че няма да дойдеш. Да си търси спасение и да заспива.

ЖЕНАТА *(Глас от спалнята)*. Но, хайде, мили... Закъсняваш. Заменяш ме за една цигара...

КОМАНДИРА. Ако ти е трудно да кажеш, почакай да дойде. Няма как да не дойде.

ЖЕНАТА *(Разтревожена излиза от спалнята)*. Изпушил си я, любими. Какво чакаш?

АМЕРИКАНЕЦА. Ти лягай, скъпа.

ЖЕНАТА. Тоест?

АМЕРИКАНЕЦА. Аз още мъничко ще поседя.

ЖЕНАТА. Защо?

АМЕРИКАНЕЦА. Могат да звъннат.

ЖЕНАТА. Но там има паралелен телефон? Ще говориш от спалнята.

КОМАНДИРА *(Улавяйки въпросителния поглед на Американеца)*. Обстановката може да е неподходяща за телефонен разговор. Преди да се реши въпросът с кепето, никаква спалня.

АМЕРИКАНЕЦА. Слушам, командире!

ЖЕНАТА. Какъв командир? Какво говориш ти? Тревожиш ме. Хайде, ставай. *(Дърпа го за ръката.)* Хайде де...

АМЕРИКАНЕЦА. Недей, скъпа!

КОМАНДИРА. Кажй й с решителен тон!

АМЕРИКАНЕЦА. Ти отивай да лягаш. Без друго и Командира така казва.

ЖЕНАТА *(В паника)*. Къде е този командир? Ти какво, фантазираш ли?

АМЕРИКАНЕЦА. Аз съм много добре. Прави това, каквото ти казвам. Иди и заспивай!

КОМАНДИРА. Браво!

Жената отива в спалнята с нескрит страх, дори се чува как затваря вратата и заключва.

АМЕРИКАНЕЦА. А какво сега?

КОМАНДИРА. Ще чакаш!

Известно време стоят така, един срещу друг. Американеца като че ли се унася. Комадира го подбутва и събужда, с ръка му напомня за кепето. Американеца още няколко пъти понечва да заспи, но резултатът е същият. Всеки път Командира го подбутва и с ръка му подсказва за кепето. Призори е. Бавно се зазорява. В музикалния кът касетата е свършила. Един телефонен звук сякаш разкъсва тишината. Американеца учудено подскача и буквално се нахвърля върху слушалката.

АМЕРИКАНЕЦА. Ало. Да. Наистина ли? Какво да правя? Записвам. *(Записва адрес.)* Кога да дойда? *(И Жената е дошла от спалнята. Слуша с учудване мъжа си.)* Веднага, още сега. Благодаря. *(Затваря слушалката.)* Кепето се намира. Слава на тебе, Господи! Донеси ми нещо да облека. *(Докато облича набързо цивилните дрехи, Командира му прави знак да побърза.)* Обади се на мама. Като взема кепето, веднага ще се върна.

КОМАНДИРА *(Ядосва се)*. Хайде, не се мотай, бързо!

Американеца е до Командира и в движение се старее да се обуе и закопчае ризата си.

7.

Домът на Музиканта. Малка гостна, в която е претъркано с вещи и цари страшен безпорядък. Приятеля, седнал на кой знае как намерено празно кресло, почти подремва. Почуква се на вратата. Приятеля става, леко учуден, оправя се и отваря. Известно време Американеца остава сред вещите. До него е Командира.

ПРИЯТЕЛЯ. Къде се бавиш толкова? Влизай.

АМЕРИКАНЕЦА. Това тук...?

ПРИЯТЕЛЯ. Домът на Музиканта. Мিনি!

АМЕРИКАНЕЦА (*Подскачайки между вещите*). А аз си помислих, че по погрешка съм влязъл в някакъв склад...

ПРИЯТЕЛЯ. Сядай.

АМЕРИКАНЕЦА (*Трудно си намира място и сяда*). Къде е?

ПРИЯТЕЛЯТ (*Не иска да му каже, че хазиянът е в другата стая с една жена*). Вътре е, сега ще дойде.

АМЕРИКАНЕЦА (*Понижавайки глас*). Той тук ли живее?

ПРИЯТЕЛЯ. По ергенски... Сутринта се прибира и към обяд излиза. Бохем си е.

АМЕРИКАНЕЦА (*Шари с очи из стаята*). А къде може да е сложил кепетата? Няма подходящо място.

ПРИЯТЕЛЯ. Не се вълнувай. Вероятно е намерил подходящо място. Не само кепета, но и чепици, паласки, долно бельо..., всякакви военни униформи има тук.

АМЕРИКАНЕЦА. Тук?

ПРИЯТЕЛЯ. Да. Отгоре на това, готви в кухнята и кани приятелите си.

АМЕРИКАНЕЦА. Той какво, на никакъв ред ли не се е научил в казармата?

ПРИЯТЕЛЯ. Ако беше се научил, щяха ли да го изгонят?

АМЕРИКАНЕЦА. Ако причината за изгонването е тази, правилно са направили.

КОМАНДИРА. Браво!

ПРИЯТЕЛЯ. Какво само не е вършил в армията. Напоследък го отпратили в кухнята. А той взел, та седнал с миячите на съдове да играе покер. Унесли се в играта. Дошло време за обяд, а посудата немита. И раздал на редниците чиниите, които били за специални случаи, при това изсипал трите ястия – и супата, и основното, и десерта – в една чиния. И викал: „Гадове недни, без друго всичко ще се омеша в стомаха. Този, който негодува, го лишавам от обяд.“

АМЕРИКАНЕЦА. Ама че тип. (*От другата стая се чуват стонове.*) Какво е това?

ПРИЯТЕЛЯ. Не обръщай внимание.

АМЕРИКАНЕЦА. Никога ли не е бил женен?

ПРИЯТЕЛЯ. Беше, но жена му – фют.

АМЕРИКАНЕЦА. Какво значи фют?

ПРИЯТЕЛЯ. Офейка.

АМЕРИКАНЕЦА. Защо?

ПРИЯТЕЛЯ. Страшен женкар е. По-добре го питай ти, има едно страшно интересно преживяване.

От другата стая ясно се чува женски глас.

АМЕРИКАНЕЦА. Нали каза, че е ерген?

ПРИЯТЕЛЯ. Такъв си е.

АМЕРИКАНЕЦА. Но отвътре се дочу..., нали беше женски глас?

ПРИЯТЕЛЯ. Да. Тъкмо излизахме, вкара една компаньонка в колата.

АМЕРИКАНЕЦА. Сега тя ли е вътре?

ПРИЯТЕЛЯ *(Естествено)*. Да.

АМЕРИКАНЕЦА. Ние да го чакаме тук, а той там..., хич да не му дреме.

ПРИЯТЕЛЯ. Ти закъсня, а аз нещо подремнах, доскучало му на човека и влезе да удари един тек. Влезе и не излезе.

АМЕРИКАНЕЦА. А ако няма?

ПРИЯТЕЛЯ. Какво?

АМЕРИКАНЕЦА. Кепе.

ПРИЯТЕЛЯ. Не се бой. От дън земя ще ти намери.

АМЕРИКАНЕЦА. Дай Боже!

Мълчание. След малко тежко се отваря вратата на другата стая и на прага ѝ се появява Музиканта в халат за баня.

ПРИЯТЕЛЯ. Къде си ти, бе човек?

МУЗИКАНТА. Споко. Чаках на огнището да не прекипи млякото. Здравсти, приятелю!

АМЕРИКАНЕЦА. Здравейте.

МУЗИКАНТА. Кепе, нали?

АМЕРИКАНЕЦА. Да. Извинявайте, че така рано...

МУЗИКАНТА. Какво безпокойство... Живеем си живота...

АМЕРИКАНЕЦА. А мога ли да видя кепето? Не искам да ви отнемам от времето.

МУЗИКАНТА. Ще го видиш. Не бързай. Нека първо да ти кажем „Добре дошъл!“ Да ти поднесем едно кафе. Днес е малко поразхвърляно тук, но ти не ни вържи кусур.

АМЕРИКАНЕЦА. Няма за какво...

МУЗИКАНТА. Не бива да любезничиш, приятелю. Разхвърляно си е и туйто. Откакто жената офейка, женска ръка не е пипала тук. Сигурно ти е разказал за офейкането ѝ?

АМЕРИКАНЕЦА. Не ми е разказвал подробности. Само каза фют.

МУЗИКАНТА. Излиза, че напразно сте губили време? Защо не му разказа как е изхвъркнала?

ПРИЯТЕЛЯ. По-добре от теб не бих могъл. Хайде, ти разкажи.

МУЗИКАНТА. Ти пък толкова пъти си го слушал. Влез вътре и удари един тек. Хайде, синко.

ПРИЯТЕЛЯ *(Към Американеца)*. Е, вие тука си говорете спокойно. *(Приготвя се да отиде към стаята.)*

АМЕРИКАНЕЦА. Кепето...

МУЗИКАНТА. Аз ще оправя. Гледай да не прекипи млякото. *(Като вижда, че Приятеля е влязъл вътре.)* Много добър приятел е... Какво прави струва, намери ме снощи. Много жертвоготовен.

КОМАНДИРА. Като нямаш работа, слушай историята за развода на този човек.

АМЕРИКАНЕЦА. Щяхте да разкажете за офейкането на жена си.

МУЗИКАНТА. О, да. *(С удоволствие.)* Не зная дали ходиш по жени. Знаеш, приятелю, че една птичка пролет не прави. Трябва да има много птички, че да ти се услади. Работата е там, че с намирането на много птички работата не свършва. Трябва и терен. На тази възраст вече трудно става по гори, под дървета или седалки на коли. Още повече, че е много опасно да те гепят на местопроизшествието. Ако решиш да наемеш квартира за тази работа, солено ти излиза. Наемите са високи. Печалбата малка. Не могат да ти помогнат и приятелите, ако келявият имаше мерхем, щеше да намаже на своята глава. Без друго се прибирам вкъщи към сутринта. Когато се прибирах жената спеше във вътрешната стая. „Синко, си казах веднъж, бъди разумен, разполагаш с хубава квартира“. Веднъж доведох една мацка, гледам, че жената спи като къпана, свърших си работата и я отпратих. Заклучих вратата отвън тихо. После точно 5 г.

свърших тази работа без произшествие. Последния път пак заключих вратата ѝ. Точно бях започнал работа и гледам, жената изправена над главата ми. И, разбира се, офейка.

АМЕРИКАНЕЦА. Но нали сте заключвали отвън, как е излязла?

МУЗИКАНТА. Неволно допуснах най-голямата непредпазливост в живота си. Без друго си е вътре, си казах, и не бях проверил. А тя била в кенефа...

АМЕРИКАНЕЦА. И последно, разкажете, ако обичате, защо ви изгониха от армията?

МУЗИКАНТА (*С още голямо въодушевление*). Тогава бях отговорен за кухнята. Казаха ни, че началникът на генералния щаб ще ни инспектира. Нашият командир е поръчал специално цяла тепсия баклава. Ще почерпи началника, ще му се подмаже. Но такава баклава, братко, хвала на този, който издържи на изкушението. Не стига, поръчали са я на мен да пазя. Няма да стане нищо от няколко парченца, си казах, и се залових за работа. И какво да видя, в цялата тепсия останали всичко на всичко три парчета. За да не се обиждат, и тези три парчета унищожих така, както се унищожават враг на народа.

АМЕРИКАНЕЦА. Само за това ли трябваше да напуснете армията?

МУЗИКАНТА. Какво напускане, братко, биха ми шута.

КОМАНДИРА. Каква голяма безотговорност! Ето затова в казармата няма толерантност.

АМЕРИКАНЕЦА. Да се върнем вече към кепето.

МУЗИКАНТА. Добре. (*Става, изсипва съдържанието на един чувал на пода. Най-малко 15–20 кепета се изтърсват на земята. Подрежда ги отсрещно.*) Избирай.

АМЕРИКАНЕЦА (*Сред различните кепета избира едно, което най-много прилича на изгубеното*). Беше точно такава. (*Премерва го на главата си.*)

КОМАНДИРА. То е ново.

АМЕРИКАНЕЦА. Съвсем новичко.

МУЗИКАНТА. Аз не съм вехтошар. Нямам работа с износени, мазни и кирливи вещи. Ако ти трябва износена, на битпазара.

АМЕРИКАНЕЦА (*Радостно*). Не, не, ще върши работа. Много благодаря!

МУЗИКАНТА. Кога ще го върнеш?

АМЕРИКАНЕЦА. В най-кратък срок.

ПРИЯТЕЛЯ (*Влиза и като вижда кепето на главата на Американеца, се зарадва*). Ооо, много ти отива!

МУЗИКАНТА. Много бързо свари млякото?

ПРИЯТЕЛЯ. То е прекипяло, та се е разляло и изгасило огнището. Не можах да я събудя.

МУЗИКАНТА. Ама че си без късмет! Снощи пак са задигнали джантата на колата ми. На една кола в съседната улица видях точно такава. Не бихте ли могли да повардите.

Ще ви бъда признателен.

КОМАНДИРА. Не мога повече да търпя този мухльо! Елате по-бързо тук, иначе ще стане някоя беля. (*Излиза. Американеца обяснява с жестове на Приятеля, че трябва да бързат.*)

ПРИЯТЕЛЯ. Наближава пладне. До една-две нощи ще намина пак, за да решим твоя проблем. А сега да тръгнем.

МУЗИКАНТА. Добре. (*Шепнешком.*) А за кепето отговаряш с главата си. От теб ще го търся.

ПРИЯТЕЛЯ. Добре.

АМЕРИКАНЕЦА. Много ви благодаря!

МУЗИКАНТА. Никому не бих го дал, но ти ми хареса. Каквато липса имаш още – паласки, маласки, ела, ще ти намерим. Но си ги искам точно такива, както си ги взел. Ще ги пазиш като окото си.

АМЕРИКАНЕЦА. О'кей. Ще ги върна точно такива. Довиждане.

ПРИЯТЕЛЯ. Хайде, до скоро.
МУЗИКАНТА. Довиждане.

Прескачайки през купчината вещи на пода, излизат.

8.

Домът на Тъщата, която чака с дъщеря си. Звъни се на вратата. Жената тичешком отворя.

ЖЕНАТА. Е, какво, намерихте ли?

АМЕРИКАНЕЦА. Намерихме.

Американеца и Приятеля влизат, придружавани от Командира.

КОМАНДИРА. Първо облечи униформата, а после премери кепето. Да видим подхождат ли си. *(Американеца бързичко се преоблича и слага кепето. На фона на напълно избелялата униформа кепето си е съвсем ново. Бие на очи.)* Нещо не се получи, а?

АМЕРИКАНЕЦА. Получи ли се?

ТЪЩАТА. Много се набива на очи.

АМЕРИКАНЕЦА. А ако някак го поизтъркаме? Ако намерим начин да го поизносим малко, тогава ще се получи.

ПРИЯТЕЛЯ. Нее! Не мога да поема такава отговорност! Ще се разбеснее и ще отиде до дяволите толкова годишното ни приятелство.

ТЪЩАТА. Че как ще го поизносим? Като го сложим във вода за пране, ще се отвори цветът, но ще се развали значката.

ПРИЯТЕЛЯ. Пази Боже!

ТЪЩАТА. Няма да стане. От казана може да излезе надиплено.

АМЕРИКАНЕЦА. Ще се върна в частта през нощта. Никой няма да забележи в тъмното.

КОМАНДИРА *(Нервно)*. Дежурният офицер да не е спял? Хайде, да речем, че го прекара, а сутринта къде ще се денеш? Не става.

АМЕРИКАНЕЦА *(Отново се разтревожва)*. Не, не бива. Отгоре на това, не прощават за измама.

КОМАНДИРА. Браво! Времето изтича, вземи си мерки.

ПРИЯТЕЛЯ. Най-добре е без да губим време да отидем в битака.

Американеца бързо се преоблича в цивилни дрехи и се затичва. Приятеля и Командира го следват.

ЖЕНАТА. А ако не намерят?!

ТЪЩАТА *(Безнадеждно)*. Няма да намерят, защото днес е неделя. Добре, че бях се уговорила с шивачката.

ЖЕНАТА. Мамо, каква шивачка?

ТЪЩАТА *(Като набира номера)*. Ще го ушим, дъще. Има ли друг изход? Ало. Мога ли да говоря с шивачката? Да, да. За кепето. Не стана. Цветът не съвпада. Нали ни имате адреса? Добре. Моля, побързайте! Да, имаме си шевна машина. Много ви благодаря! *(Затваря слушалката. От улицата достига звук от клаксон на автомобил. В началото се чува отдалече, но постепенно зачестява и започва да изнервя. С клаксона се чуват нервни възгласи. Когато Тъщата и Жената поглеждат през прозореца, звукът на клаксона прекъсва мигновено. Но ругатните започват да се чуват по-ясно: „Негодник!“, „Няма ли да можем да стоим вкъщи тихо и мирно?!“ „Недейте!“, „Безсрамник!“, „Негодяй!“)*

ТЪЩАТА (*Затваря прозореца*). Не ни засяга.
ЖЕНАТА. А от какъв плат ще шие шивачката?
ТЪЩАТА. Като дойде, ще видим.

Затъмнение.

ШОФЬОРА (*С лост в едната ръка, а в другата с кепето на Американеца, целият в кръв. Към зрителите*). Няма човещина, братко! Забравил си човекът кепето на задната седалка. Надух клаксона, че да чуе и да слезе да го вземе. Но къде ти... Като се нахвърлиха 5–10 педерасти, че надувам клаксона... Ще ви изкарам през носа аз. Ще събера тук всичките таксиметрови шофьори. (*Когато излиза.*) Няма човещина, братко, и туйто!

9.

Витрината на един дюкян в битпазара. На специално осветената витрина стои кепе като на Американеца. Отгоре на това, малко поизбеляла и износена. Пазача седи малко по-оттатък. Отпред Приятеля, след него Американеца, а най-отзад Командира преминават сред зрителите и с бърза крачка приближават.

АМЕРИКАНЕЦА (*Щастлив, застава пред едно от кепетата*). Ето, това кепе!

ПРИЯТЕЛЯ. Сигурен ли си?

КОМАНДИРА. Да, точно това.

АМЕРИКАНЕЦА. Може онзи шофьор да го е продал тук. Това е, да, точно това! Слава на тебе, Господи!

КОМАНДИРА. Но дюкянът е затворен. Незабавно намерете продавача!

ПРИЯТЕЛЯ (*Към Пазача*). Здравей, земляк! Къде е продавачът на дюкяна?

ПАЗАЧА. Няма го.

ПРИЯТЕЛЯ. Къде е?

ПАЗАЧА. Днес е неделя, почивен ден. Нали и той има право на почивка?

КОМАНДИРА. Пъхни му няколко лири в ръката.

Американеца изважда от портфейла си десетдоларова банкнота и я подава на Пазача.

ПАЗАЧА (*В същия миг, усмихвайки се, се приближава към тях*). Нямаше нужда, брат.

АМЕРИКАНЕЦА. Ще ни намериш продавача на този дюкян.

ПАЗАЧА (*Слага парите в джоба и се отправя към близката телефонна кабинка. Набира номера, чака и пробва пак. Връща се притеснен.*) Не, господине! Сега си спомних, че замина за минералните бани. Ще се върне едва утре сутринта.

ПРИЯТЕЛЯ. А ти нямаш ли ключ?

ПАЗАЧА. Откъде? Ние само пазим. А какво точно ви трябва?

АМЕРИКАНЕЦА. Ето, това кепе.

ПАЗАЧА. Че какво по-лесно от това? Утре сутринта в 9 го имаш. Докато дойдеш, ще го пазя да не го продават на другито.

ПРИЯТЕЛЯ. Но на нас сега ни трябва.

АМЕРИКАНЕЦА. В рамките на един час.

ПАЗАЧА. Не е възможно, батко. Искам да помогна, но не мога.

АМЕРИКАНЕЦА. Слушай, ще ти дам всичко, каквото поискаш. Ето ти 100 долара. Прави струвай, но ми дай това кепе.

ПРИЯТЕЛЯ. Направи наистина нещо.

ПАЗАЧА (*Поглежда стодоларовата банкнота, но съжалява, безпомощно*). Шест деца имам, целуват ви ръцете, ако имаше начин, защо да не ви помогна!?

ПРИЯТЕЛЯ (*Издърпва Пазача настрана*). Виж, какво ще ти предложи. Разбий стъклото. Не мисли за цената му. Дай ни това кепе и имаш още 100 долара от мен.

ПАЗАЧА. Батко, ще взема тези пари, но после? Знаете ли какво ходене по мъките беше, докато намеря тази работа? Като ми бият шута, кой ще храни тези сирачета? Не може. Не, братко, не може. Ще пазя, без да ми мигнат очите. Елате утре сутринта и кепето е ваше.

ПРИЯТЕЛЯ. Това последната ти дума ли е?

ПАЗАЧА. Казана дума, хвърлен камък.

КОМАНДИРА (*Ядосва се*). Поощрявате честните хора към непочтеност. Какво стоите още!

Американеца безнадеждно влачи крака. Другите, след него.

АМЕРИКАНЕЦА (*Внезапно се обръща, към Пазача, който ги гледа*). А ето моето последно предложение. Давам ти 1000 долара. Давам ти всичките си пари.

ПАЗАЧА (*Решително*). Невъзможно, батко, няма как! До днес съм пазил с чест поверената ми стока. На тези години не мога да си изкарам името на крадец.

Командира издърпва Американеца за ръката и тръгват.

10.

Домът на Тъщата. Шивачката скроява кепето. На пода е простряна военната униформа на Американеца, а до нея кепето. Тъщата и Жената чакат с голямо вълнение. На вратата се звъни. Жената отваря. Влизат Американеца, Приятеля и Командира. Тъщата им дава знак да мълчат.

ШИВАЧКАТА. Тази работа ще стане.

ТЪЩАТА. Тя ще ушие точно копие.

ШИВАЧКАТА. Но имам няколко въпроса.

ЖЕНАТА. Питайте бързичко.

ШИВАЧКАТА. За кога ви трябва това кепе?

АМЕРИКАНЕЦА (*Отново се обнадежда*). За 45 минути трябва да кацне на главата ми.

ШИВАЧКАТА. Може. Но моля да ме оставите на спокойствие и да не ми стоите като лешояди на главата. Седнете, мълчете и чакайте.

АМЕРИКАНЕЦА. Ще чакаме, ако трябва можем да отидем в съседната стая.

ШИВАЧКАТА. Няма нужда... Можете да останете тук, но тихо. Всеки майстор има свой стил на работа. Моят е такъв. Нищо няма да ме питате, няма да ме отвличате.

АМЕРИКАНЕЦА. Ще мълчим.

ТЪЩАТА. Бъди спокойна.

ЖЕНАТА. Стига да успеем.

ПРИЯТЕЛЯ (*Окуражава я*). Тя си знае работата.

АМЕРИКАНЕЦА. Пу, пу, пу, да не са ти уроки.

ШИВАЧКАТА. Но млъкнете най-после! (*Всички се умълчават, сядат на креслата и започват да наблюдават Шивачката.*) Машината работи, а ръцете се хвалят. Къде е шевната машина? (*Тъщата и Жената замъкват шевната машина.*) Стол! (*Приятеля, с желанието да послужи с нещо, на бегом донеся стол и го поставя пред шевната машина. Шивачката сядва и започва да преглежда машината. Пробва да я завърти с крак.*) Машинно масло! (*Тъщата припряно търси машинно масло.*) Отдавна не е използвана тази машина. Доколкото си спомням, ето тук трябваше да бъде масльонката. (*Тъщата си спомня. Спуска се разтревожена към другата стая и изтичва оттам с масльонката в ръка.*)

Шивачката смазва нужните места и превърта педала още веднъж.) Добре! (Всички се радват, освен Командира.) Конци зелени! Светлозелени. Трябва ми макара със светлозелен конец.

ТЪЩАТА (Със страх). Всичко е там.

ШИВАЧКАТА. Тези не стават! Трябва ми светлозелен конец. (Изкарва си удоволствието.) Без това не може, иначе се вижда. Не съм се излагала досега, няма и по-нататък. (Тъщата изтичва с вълнение вътре, носи кутия, пълна с макари, подава. Шивачката търси и намира.) Ето! (Всички, с изключение на Командира, се радват.) Това е оправено вече. Сега ми трябва плат. (Повдига една от дрехите.) Ето, точно такъв плат.

ТЪЩАТА. Няма!

ЖЕНАТА. Мамо, провери в стаята.

ТЪЩАТА (С истинския си глас). Няма, дъще! Няма! Кълна се, че няма.

ШИВАЧКАТА. Сигурна ли си, че вътре няма? (Тъщата тича към другата стая, но се връща ядосана. Нищо не продумва.) Ясно! Така си и знаех. Без друго майсторството не е ли в това? Да направиш от нищо нещо. Да не бягаш, оправдавайки се с лошите условия. Това кепе ти е нужно, нали?

АМЕРИКАНЕЦА (С потреперващ глас). Да. Много моля. След приблизително 35 минути трябва да съм излязъл от дома на такси на път за автогарата. В противен случай...

ШИВАЧКАТА. Ще тръгнеш! (Отива до военната униформа и започва да мери гърба на куртката, отбелязва с креда. След това взема ножицата.) Хайде, с Божията помощ! (Кани се да реже.)

КОМАНДИРА. Стой! Спри, спри!

АМЕРИКАНЕЦА. Слушам, командире! Спри!

КОМАНДИРА. Какво мисли да прави тази жена?

АМЕРИКАНЕЦА. Какво искате да правите? Моля, обяснете!

ШИВАЧКАТА. Ще изрежа местата, които не се виждат и от тези парчета ще уший кепето.

КОМАНДИРА. А какво ще стане с изрязаните места?

АМЕРИКАНЕЦА. А какво ще стане с изрязаните места?

ШИВАЧКАТА (Показва парче яркозелен плат). Изрязаното запълвам с ето това. Така и така няма да се вижда, ще бъде пъхнато в панталона.

КОМАНДИРА. А ако се наложи да се наведеш?

АМЕРИКАНЕЦА. А ако ми се наложи да се наведе?

ШИВАЧКАТА. Няма да се навеждаш. Няма друг изход.

КОМАНДИРА. Ако не се навеждаш, няма да видиш уволнение.

АМЕРИКАНЕЦА. За да се уволня, ще трябва да се навеждам. Тогава тези кръпки ще се виждат.

КОМАНДИРА. Ти знаеш ли въобще какво значи да причиниш щета на военно имущество? Ето затова трябва всички жени да служат в казармата. Непременно.

АМЕРИКАНЕЦА. Никога няма да се уволнявам. Хвърли ножицата! Хвърли я, ти казах! (Шивачката хвърля със страх ножицата и изплашвайки се от решителността на Американеца, побягва. Американеца припряно се преоблича с военната униформа, обувка си чепиците и слага на главата кепето на Музиканта.) Не издържам вече на това напрежение. (Към Приятеля.) Закарай ме, ако обичаш, на автогарата.

ПРИЯТЕЛЯ. За това съм тук. Тръгваме ли?

АМЕРИКАНЕЦА (Ръкува се с Тъщата и прегръща Жената). Хайде, довиждане!

ЖЕНАТА. А ако те накажат? Ако загубиш работата ти?

Американеца внезапно побягва към килера. Идва с една тесла, тичешком излиза от дома. След него, всички останали.

11.

Пред витрината на дюкяна в битпазара. Пазача отново седи на един ъгъл. Кепето е хубаво осветено, буквално блести на витрината. Зад зрителите се появява с тесла в ръка Американеца. Тича към витрината. Веднага след него Приятеля, който а-ха да го настигне. Малко след тях сред викове и крясъци Тъщата и Жената. Командира тича сериозно. Пазача чува врявата. Забелязва Американеца. От теслата в ръката се досеца за намерението му. Вади пистолета си.

ПАЗАЧА. Стой! Ще стрелям! Стой! Стой!

Американеца вдига теслата срещу витрината. Вече всичко става като в забавен каданс. Приятеля залавя ръката на Пазача, която е готова да натисне спусъка, и сваля оръжието надолу. Изстрел. Теслата пада от ръката на Американеца, който се хваща за крака си и пада. Всички движения се нормализират.

ПРИЯТЕЛЯ (Към Пазача). Ти какво, откачи ли?

ПАЗАЧА (Стараяйки се да освободи ръката си). На никого няма да позволя да ограби дюкяна!

Приятеля отнема оръжието на Пазача. Всички, освен Командира, се събират около Американеца.

ПРИЯТЕЛЯ (Към Пазача). Хубаво, че куршумът одраска крака му! Ако беше попаднал в сърцето, кой щеше да ти гледа децата?

ПАЗАЧА. А ако беше ограбил дюкяна, кой щеше да ги гледа?

ПРИЯТЕЛЯ. Затвори си устата и бягай за бинт.

Пазача нерешително тръгва.

12.

Входът на казармата. Дежурният войник стои на пост. Шофьора е с гръб към зрителите, клекнал. Американеца, накуцвайки между зрителите, се приближава към входа. Чул крачките, Шофьора става и се обръща. Част от лицето на Шофьора е превързана с бинт. Видно е, че е бит здравата. Командира се появява непосредствено пред Американеца.

ШОФЬОРА (Познава Американеца и тръгва към него). Батеее! (Американеца го поглежда с празен поглед.) Не ме ли познахте? (Подава му кепето, което е държало отзад.) Това е ваше. Забравили сте го в таксито. Опитах се да издирия дома ви, но не успях. Добре, че в колата ми казахте, че служите в тази част.

АМЕРИКАНЕЦА (С щастлива усмивка взема кепето и го слага на главата си). Как мога да ви се отблагодаря! С какво да ви се отплатя? Да пропътувате четири часа...

ШОФЬОРА. Човецината умря ли, бате? Не се бави и влез по-скоро. Иначе ще закъснееш. Хайде, със здраве!

Учуден и понакуцвайки, влиза в казармата.

К Р А Й

18 септември 1995, Истанбул